

Warszawa, dnia 7 grudnia 2017 r.

Poz. 101

ZARZĄDZENIE

MINISTRA ŚRODOWISKA ¹⁾

z dnia 7 grudnia 2017 r.

**w sprawie zadań ochronnych
dla Tatrzańskiego Parku Narodowego**

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 oraz art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się zadania ochronne dla Tatrzańskiego Parku Narodowego na 2018 rok.

§ 2. Zadania ochronne, o których mowa w § 1, obejmują:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz wskazanie sposobów eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków, stanowiące załącznik nr 1 do zarządzenia;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań, stanowiący załącznik nr 2 do zarządzenia;
- 3) opis sposobów czynnej ochrony gatunków roślin i zwierząt, stanowiący załącznik nr 3 do zarządzenia;
- 4) wskazanie obszarów objętych ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową, stanowiące załącznik nr 4 do zarządzenia;
- 5) ustalenie miejsc udostępnianych w celach naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych i sportowych, z podaniem maksymalnej liczby osób mogących przebywać jednocześnie w tych miejscach, stanowiące załącznik nr 5 do zarządzenia.

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej – środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. poz. 1904 i 2095).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 2249 i 2260 oraz z 2017 r. poz. 60, 132, 1074, 1566 i 1595.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2018 r.

MINISTER ŚRODOWISKA

Jan Szyszko

Załącznik nr 1

**IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ
 WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI
 LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ I ICH SKUTKÓW**

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące

Lp.	Identyfikacja i ocena ¹⁾ zagrożeń	Wskazanie sposobów eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Zmiany w zachowaniu się zwierząt na skutek antropopresji, polegające na utracie lęku przed człowiekiem i nadmiernym wykorzystywaniu pokarmu dostarczanego przez ludzi, zagrażające w szczególności gatunkom: 1) niedźwiedź brunatny (<i>Ursus arctos</i>); 2) płochacz halny (<i>Prunella collaris</i>); 3) orzechówka (<i>Nucifraga caryocatactes</i>).	1. Gospodarka odpadami uniemożliwiająca zwierzętom dostęp do nich. 2. Przeciwdziałanie sytuacjom konfliktowym pomiędzy zwierzętami a człowiekiem, w tym poprzez prowadzenie działań o charakterze informacyjno-edukacyjnym. 3. Odłów, zakładanie obroży telemetrycznych i warunkowanie negatywne problemowych zwierząt, w szczególności niedźwiedzi brunatnych (<i>Ursus arctos</i>).
2	Obszar TPN ²⁾ niewystarczający dla ochrony dużych drapieżników wymagających większego arealu osobniczego i właściwych warunków do bytowania populacji gatunków, w szczególności dużych drapieżników	Inicjowanie i wspieranie działań mających na celu zapewnienie właściwych warunków środowiskowych dla rozrodu i bytowania populacji gatunków na obszarze istniejących korytarzy ekologicznych na poziomie lokalnym i ponadlokalnym
3	Wchodzenie osób nieuprawnionych na tereny nieudostępnione i przebywanie osób nieuprawnionych poza miejscami udostępnionymi	1. Nadzór służb TPN nad przestrzeganiem zasad udostępnienia TPN, kontrole miejsc nieudostępnionych. 2. Podniesienie poziomu wiedzy użytkowników - edukacja poprzez umieszczanie tablic informacyjnych i piktogramów przy wejściach do TPN oraz przy szlakach. Prowadzenie punktów informacji turystycznej - przebudowa punktów sprzedaży biletów wstępu do TPN, w celu zwiększenia ich funkcji informacyjnej i edukacyjnej. 3. Odnawianie oznakowania miejsc udostępnionych oraz utrzymanie systemu kierunkowskazów w celu zapobiegania przypadkowym wejściom w miejsca nieudostępnione. 4. Utrzymanie szlaków turystycznych we właściwym stanie zapewniającym bezpieczne wędrowanie, np. remonty, usuwanie zagrażających skał, utrzymanie stałych punktów asekuracyjnych na terenach udostępnionych do wspinaczki i taternictwa jaskiniowego.
4	Antropogeniczne zniekształcenie składu gatunkowego, struktury przestrzennej i wiekowej drzewostanów oraz zasobów rozkładającego się drewna w stosunku do właściwego stanu siedlisk w wyniku niewłaściwej gospodarki leśnej, dotyczące w szczególności siedlisk: 1) kwaśne buczyny górskie (<i>Luzulo luzuloides-Fagetum</i>) i jędrliny	1. Umożliwienie przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych, odtwarzających zasoby martwego drewna i inne, ważne dla różnorodności biologicznej cechy strukturalne lasów TPN, a także na niektórych powierzchniach prowadzących do unaturalnienia składu gatunkowego tych lasów, poprzez ograniczenie lub eliminację wpływów antropogenicznych. 2. Regulacja struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów.

	<p>dolnoreglowe (<i>Galio-Abietum</i>), 2) żyzne buczyny górskie (<i>Dentario glandulosae-Fagetum</i>), 3) zachodniokarpacka jaworzyna ziołoroślowa, 4) jaworzyna z jęczmikiem zwyczajnym oraz jaworzyna karpacka, 5) acydofilne bory górnoreglowe, nawapienna świerczyna górnoreglowa i dolnoreglowy bór mieszany</p>	<p>3. Zbiór nasion drzew i krzewów. 4. Produkcja (w szkółce leśnej) sadzonek drzew i krzewów. 5. Porządkowanie powierzchni i przygotowanie gleby do odnowienia naturalnego i sztucznego oraz odnowienie lasu w drodze samosiewu, siewu lub sadzenia, dolesianie luk i przerzedzeń, zalesienia, dosadzanie drzew w uprawach leśnych (poprawki i uzupełnienia), pielęgnacja upraw i odnowień naturalnych. 6. Kształtowanie odpowiedniej struktury zbiorowiska leśnego. 7. Wykonywanie cięć pielęgnacyjno-hodowlanych i ochronnych. 8. Przebudowa drzewostanów. 9. Pozostawianie części drzew martwych i zamierających. 10. Monitoring stanu ekosystemów leśnych oraz skuteczności stosowanych działań ochronnych. 11. Monitoring występowania owadów o znaczeniu gospodarczym, w tym zwłaszcza kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>).</p>
5	<p>Nieuprawnione korzystanie z zasobów TPN: 1) kłusownictwo i zbieractwo; 2) nielegalny zbiór chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz tworów przyrody nieożywionej (minerałów, skamienielin); 3) kradzieże drewna i osadów rzecznych; 4) ruch pojazdów mechanicznych.</p>	<p>1. Współpraca z Policją i Strażą Graniczną w zakresie prewencji i ścigania sprawców. 2. Patrowanie i monitoring wizyjny zagrożonych obszarów i obiektów TPN. 3. Usuwanie narzędzi i urządzeń przeznaczonych do kłusownictwa. 4. Kontrola osób odławiających zwierzęta oraz zbierających okazy przyrody nieożywionej, rośliny lub grzyby. 5. Szkolenie pracowników TPN oraz funkcjonariuszy Policji i Straży Granicznej w zakresie umiejętności rozpoznawania gatunków roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną. 6. Utrzymywanie niezbędnej infrastruktury (szlabany, znaki i tablice informacyjne).</p>
6	<p>Przyspieszona antropogenicznie erozja gleb i niszczenie siedlisk w otoczeniu szlaków turystycznych i dróg wewnętrznych, dotyczące w szczególności siedlisk: 1) wysokogórskie murawy acidofilne (<i>Juncion trifidi</i>) i bezwapienne wyleżyska śnieżne (<i>Salicion herbaceae</i>); 2) nawapienne murawy wysokogórskie (<i>Seslerion tatrae</i>) i wyleżyska śnieżne (<i>Arabidion coeruleae</i>); 3) ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne; 4) górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-Trisetion</i>); 5) torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe); 6) źródlika wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutati</i>; 7) górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk; 8) górskie bory świerkowe.</p>	<p>1. Remont szlaków turystycznych i dróg wewnętrznych. 2. Stosowanie ogrodzeń w miejscach szczególnie podatnych na erozję lub zakrzewień i zadarnień gatunkami charakterystycznymi dla danego obszaru. 3. Okresowe lub stałe zamykanie szlaków turystycznych lub części obszaru TPN dla turystów i odwiedzających. 4. Zabudowa przeciwoerozyjna rynien erozyjnych pochodzenia antropogenicznego. 5. Utrzymanie drożności szlaków turystycznych poprzez wycinanie zasłaniających światło szlaków gałęzi drzew i krzewów. 6. Utrzymanie infrastruktury turystycznej (m.in. ław, ławostołów, sztucznych ułatwień). 7. Utrzymanie szlaków turystycznych w stanie zapewniającym bezpieczeństwo użytkowników (usuwanie zagrażających skał i drzew, zimowe tyczenie szlaków turystycznych i narciarskich).</p>

7	Zanikanie gatunków zwierząt, roślin i ich ostoi w szczególności: 1) głuszc (<i>Tetrao urogallus</i>); 2) podróżniczek (<i>Luscinia svecica</i>); 3) pomurnik (<i>Tichodroma muraria</i>); 4) cietrzew (<i>Tetrao tetrix</i>).	1. Ograniczanie niepokojenia zwierząt przez udostępnianie terenu dostosowane do wymagań ochrony gatunków. 2. Dostosowanie czasu i zakresu wykonywania zabiegów ochrony czynnej do potrzeb gatunków. 3. Monitoring liczebności dziko występujących gatunków roślin i zwierząt rzadkich lub zagrożonych. 4. Restytucja siedlisk i reintrodukcja wymarłych gatunków.
8	Drapieżnicza presja dziczyńskich psów i kotów na gatunki zwierząt bytujących na obszarze TPN	1. Monitoring wpływu dziczyńskich psów oraz kotów na populacje zwierząt. 2. Wyłapywanie zgodnie z przepisami ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2013 r. poz. 856, z późn. zm.) dziczyńskich psów oraz kotów.
9	Utrudnienia w ochronie i zarządzaniu obszarami leśnymi i nieleśnymi oraz infrastrukturą turystyczną, z uwagi na znajdujące się w granicach TPN grunty niestanowiące własności Skarbu Państwa	1. Wykup lub wymiana znajdujących się w granicach TPN gruntów niebędących w wieczystym użytkowaniu TPN lub niebędących jego własnością. 2. Przejęcie gruntów Skarbu Państwa niebędących w zarządzie TPN. 3. Przecinanie gałęzi drzew i krzewów wzdłuż linii granicznych, utrzymywanie znaków granicznych.
10	Niszczące koryt potoków przez pojazdy mechaniczne i transport drewna oraz nasilenie mącenia wód spowodowane spływem powierzchniowym materiału mineralnego nanoszonego ze szlaków turystycznych i dróg zrywkowych	1. Maksymalne odsunięcie dróg, szlaków zrywkowych i szlaków turystycznych od potoków. 2. Utrzymanie w dobrym stanie dróg, szlaków zrywkowych i szlaków turystycznych. 3. Budowa i utrzymanie mostków na przecięciu dróg, szlaków zrywkowych i szlaków turystycznych z potokami. 4. Ograniczenie do minimum pozyskiwania drewna z ekosystemów leśnych.
11	Nadmierny pobór wód z potoków, jezior i źródeł	1. Nadzór służb TPN nad wielkością poboru wód z terenu TPN w zakresie zgodności z postanowieniami pozwoleń wodnoprawnych. Pozyskiwanie danych na temat wielkości poboru wód z ujęć na terenie TPN. 2. Zapewnienie przepływu nienaruszalnego w korytach potoków. 3. Zmniejszenie poboru wód na terenie TPN po zapewnieniu dotychczasowym legalnym użytkownikom alternatywnych źródeł zaopatrzenia w wodę. 4. Monitoring stanu wód. 5. Zapobieganie marnotrawstwu wody i zaburzania naturalnego obiegu wody poprzez edukację użytkowników wód oraz stosowanie środków technicznych poprawiających racjonalne korzystanie z wód na terenie TPN.
12	Występowanie gatunków obcych we florze TPN sprzyjających synantropizacji siedlisk	1. Monitoring występowania gatunków obcych. 2. Eliminacja, z użyciem metod mechanicznych, gatunków obcych. 3. Zapobieganie rozprzestrzenianiu się gatunków obcych. 4. Ograniczanie form antropopresji sprzyjających pojawianiu się gatunków obcych.
13	Zmiany sposobu użytkowania terenów prywatnych znajdujących się w granicach TPN powodujące niszczenie siedlisk	Wykup lub wymiana znajdujących się w granicach TPN gruntów niebędących w wieczystym użytkowaniu TPN lub niebędących jego własnością
14	Zanieczyszczanie wód i gleby: 1) ściekami; 2) odpadami; 3) substancjami chemicznymi.	1. Utrzymanie, budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków i kolektorów ściekowych dla obiektów położonych w TPN i jego sąsiedztwie. 2. Utrzymanie i modernizacja ogólnodostępnych toalet przy szlakach turystycznych.

		<p>3. Analiza i ocena miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu pod kątem planowanych rozwiązań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej oraz zagospodarowania odpadami.</p> <p>4. Usuwanie nielegalnych składowisk odpadów na obszarze TPN oraz zbieranie odpadów szczególnie przy szlakach turystycznych, segregacja odpadów. Zapobieganie powstawania odpadów i zaśmiecania terenu TPN.</p> <p>5. Monitoring właściwości fizykochemicznych wód powierzchniowych i gruntowych.</p> <p>6. Nadzór służb TPN nad ilością i jakością wytwarzanych ścieków na terenie TPN w zakresie zgodności z postanowieniami pozwoleń wodnoprawnych. Pozyskiwanie danych na temat ilości i jakości ścieków powstających na terenie TPN. Zapobieganie awariom i zanieczyszczeniom ściekami.</p> <p>7. Nadzór służb TPN nad urządzeniami technicznymi oraz substancjami chemicznymi stosowanymi na terenie TPN pod kątem zgodności z przepisami ochrony środowiska. Zapobieganie awariom i zanieczyszczeniom substancjami chemicznymi.</p>
15	Zabijanie (głównie płazów) w wyniku ruchu pojazdów na drogach przebiegających przez Park	Ograniczenie śmiertelności płazów migrujących przez drogi poprzez ustawianie lokalnych barier i przenoszenie gromadzących się przy nich osobników.
16	Występowanie obcych, inwazyjnych gatunków zwierząt	Zwalczanie gatunków inwazyjnych, w szczególności: 1) pstrąga źródlanego (<i>Salvelinus fontinalis</i>); 2) jenota (<i>Nyctereutes procyonoides</i>).
17	Zabudowa hydrotechniczna potoków	Renaturyzacja potoków poprzez likwidację zbędnej zabudowy hydrotechnicznej
18	Zanieczyszczenia powietrza	<p>1. Zmiana systemów grzewczych w budynkach położonych na obszarze TPN. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.</p> <p>2. Ocieplanie budynków.</p> <p>3. Edukacja ekologiczna.</p> <p>4. Badania zanieczyszczeń powietrza, w tym zanieczyszczeń pochodzenia komunikacyjnego.</p> <p>5. Wprowadzanie środków transportu i urządzeń mechanicznych wykorzystywanych na terenie TPN bazujących na napędach niskoemisyjnych i bezemisyjnych.</p> <p>6. Nadzór służb TPN nad spalaniem paliw na terenie TPN pod kątem zgodności z przepisami ochrony środowiska. Zapobieganie stosowania złej jakości i niedozwolonych paliw lub niewłaściwego sposobu spalania.</p>
19	Pogarszanie się stanu obiektów dziedzictwa kulturowego	<p>1. Remont obiektów zabytkowych.</p> <p>2. Działania edukacyjne zmierzające do podtrzymania i kształtowania świadomości społeczności lokalnych, poczucia tożsamości i odpowiedzialności za dobra kultury materialnej i niematerialnej.</p> <p>3. Zachowanie tradycyjnego nazewnictwa obiektów kultury materialnej.</p>
20	Uszkodzenia odnowień jodłowych, jaworowych i bukowych powodowane przez zwierzynę	<p>1. Zabezpieczanie upraw leśnych i odnowień przez stosowanie w szczególności: 1) repelentów; 2) zabezpieczeń mechanicznych.</p> <p>2. Wykonanie nowych ogrodzeń oraz naprawianie już istniejących.</p>

21	Wzrastające ocienienie stanowisk gatunków roślin światłolubnych i ciepłolubnych, ustępowanie gatunków roślin światłolubnych i ciepłolubnych (regresja stanowisk)	Utrzymanie lub kształtowanie właściwych warunków siedliskowych w dostosowaniu do wymagań biologicznych gatunku będącego przedmiotem ochrony przez: 1) utrzymywanie najcenniejszych otwartych powierzchni nieleśnych przez wypas owiec i krów, cykliczne koszenie i usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej; 2) odtwarzanie stanowisk gatunków; 3) kształtowanie właściwych warunków siedliskowych sprzyjających utrzymaniu populacji gatunków będących przedmiotem ochrony; 4) przechowywanie nasion w bankach nasion; 5) hodowlę gatunków roślin w warunkach ex situ; 6) monitoring gatunków.
22	Procesy sukcesji naturalnej prowadzące do zarastania i zmniejszania powierzchni półnaturalnych siedlisk ekosystemów nieleśnych	Usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów oraz wypasanie zwierząt gospodarskich lub koszenie roślinności zielnej na terenach polan i łąk charakteryzujących się wysoką różnorodnością biologiczną
23	Nasilone zamieranie drzewostanów świerkowych w wyniku rozwoju populacji kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>)	1. Kontrola stanu populacji kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>) na podstawie obserwacji zasiedlenia na wybranych drzewach i odłowów do pułapek feromonowych. 2. W przypadku zagrożenia dopuszcza się podjęcie działań ochronnych ograniczających stan liczebny kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>), w szczególności wycinanie i korowanie drzew zasiedlonych.
24	Zanieczyszczenie świetlne	1. Edukacja społeczeństwa na rzecz ochrony tzw. stref ciemnego nieba. 2. Eliminowanie zbędnych źródeł światła i zapobieganie stosowania iluminacji świetlnych wewnątrz TPN.
25	Hałas generowany wewnątrz TPN	1. Monitoring źródeł hałasu. 2. Eliminowanie źródeł hałasu oraz stosowanie urządzeń i środków technicznych zapobiegających nadmiernej emisji hałasu.
26	Liczba osób korzystających z obszaru TPN przekracza jego chłonność turystyczną, co wpływa bezpośrednio lub pośrednio na przyrodę, powodując różnorodne zakłócenia w jej funkcjonowaniu	Utrzymanie oraz korygowanie w miarę potrzeb ograniczeń przestrzennych i czasowych oraz wprowadzanie okresowych i stałych limitów w dostępie do miejsc poddanych największej presji

II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne

Lp.	Identyfikacja i ocena ¹⁾ zagrożeń	Wskazanie sposobów eliminacji lub ograniczenia zagrożeń i ich skutków
1	Dalszy wzrost presji antropogenicznej związanej z udostępnieniem obszaru TPN	1. Monitoring liczby osób korzystających z zasobów i obszaru TPN. 2. Monitoring wpływu presji antropogenicznej na przedmioty ochrony. 3. Utrzymanie ograniczeń w udostępnianiu obszaru TPN. 4. Inicjowanie i wspieranie powstawania atrakcji turystycznych poza granicami TPN. 5. Możliwość limitowania liczby osób mogących korzystać z poszczególnych miejsc w TPN.
2	Zanikanie gatunków zwierząt, roślin i ich ostoi	1. Ograniczanie niepokojenia zwierząt przez udostępnianie miejsc dostosowane do wymagań ochrony gatunków. 2. Dostosowanie pory i zakresu wykonywania zabiegów

		ochrony czynnej do potrzeb gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty (gatunków o znaczeniu priorytetowym). 3. Monitoring liczebności gatunków roślin i zwierząt rzadkich lub zagrożonych i dziko występujących.
3	Pogorszenie stanu zachowania dóbr kultury materialnej i niematerialnej	1. Ocena stanu zachowania obiektów i stanowisk. 2. Zachowanie i przywracanie tradycyjnych nazw miejsc i obiektów.
4	Występowanie pożarów	1. Monitoring zagrożenia pożarowego. 2. Utrzymywanie dyżurów i patroli przeciwpożarowych w okresach zagrożenia pożarowego. 3. Utrzymanie sprzętu i infrastruktury do ochrony przeciwpożarowej.

III. Zagrożenia zewnętrzne istniejące

Lp.	Identyfikacja i ocena ¹⁾ zagrożeń	Wskazanie sposobów eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Urbanizacja obszarów sąsiadujących z Parkiem	1. Postulowanie wprowadzania odpowiednich regulacji do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz planu zagospodarowania województwa małopolskiego odnośnie do potrzeby wyłączenia części polan z zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej, która stanowi zagrożenie dla walorów przyrodniczych oraz przedmiotów ochrony. 2. Współpraca z samorządami w zakresie odtworzenia i utrzymania punktów i miejsc widokowych poza obszarem TPN, w szczególności udzielenie wsparcia merytorycznego. 3. Edukacja społeczności lokalnych na rzecz konieczności zachowania tradycyjnych elementów architektonicznych wraz z dotychczasowym przestrzennym usytuowaniem zabudowy jako cech charakterystycznych krajobrazu kulturowego. 4. Propagowanie tradycyjnych form upraw rolnych i ekstensywnego użytkowania łąk. 5. Wykup lub wymiana gruntów.
2	Brak strefy ochronnej zwierzyny i szczytkowa forma otuliny TPN	Działania na rzecz powiększenia otuliny TPN i utworzenia w niej strefy ochronnej zwierzyny, w szczególności prowadzenie edukacji na temat korzyści płynących z istnienia otuliny TPN i strefy ochronnej zwierzyny wśród lokalnej społeczności, w tym zwłaszcza przedstawicieli samorządu terytorialnego
3	Emisja zanieczyszczeń generowanych przez transport oparty na pojazdach spalinowych w Zakopanem oraz gminach: Poronin, Bukowina Tatrzańska i Kościelisko	1. Współpraca z samorządami w zakresie promocji transportu zbiorowego konnego i zbiorowego opartego na paliwach alternatywnych, w szczególności poprzez udzielenie wsparcia merytorycznego. 2. Modernizacja istniejących oraz budowa nowych tras rowerowych.
4	Zanieczyszczenia powietrza	1. Dążenie do likwidacji okolicznych źródeł zanieczyszczeń powietrza poprzez wspieranie inicjatyw proekologicznych oraz opiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. 2. Edukacja ekologiczna mieszkańców obszarów sąsiadujących z Parkiem. 3. Propagowanie alternatywnych źródeł energii wśród ludności miejscowej.

5	Hałas generowany w Zakopanem oraz gminach: Poronin, Bukowina Tatrzańska i Kościelisko	1. Współpraca z samorządami i organizatorami imprez w zakresie odpowiedniej ochrony obszaru TPN przed hałasem, w szczególności poprzez udzielenie wsparcia merytorycznego. 2. Edukacja ekologiczna mieszkańców obszarów sąsiadujących z Parkiem.
6	Loty statków powietrznych nad terenem TPN na niskim pułapie	Inicjowanie zmian w obowiązujących przepisach
7	Dokarmianie dzikich ssaków na terenach zamieszkiwanych przez ludzi w bezpośrednim sąsiedztwie TPN	Edukacja mieszkańców w zakresie eliminacji dokarmiania dzikich ssaków na terenach zamieszkiwanych przez ludzi w bezpośrednim sąsiedztwie TPN
8	Rozprzestrzenianie się gatunków obcych we florze TPN sprzyjających synantropizacji siedlisk	1. Wypracowanie i wdrożenie wspólnie z samorządami i innymi instytucjami z obszaru Podhala wspólnej strategii postępowania z gatunkami inwazyjnymi. 2. Likwidacja pojedynczych egzemplarzy i stanowisk gatunków obcych na etapie poprzedzającym ich pojawianie się na obszarze TPN.
9	Zawężenie korytarzy ekologicznych łączących Tatry z sąsiednimi obszarami chronionymi i kompleksami leśnymi	1. Inicjowanie i wspieranie wyznaczania w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz planach zagospodarowania województwa małopolskiego korytarzy ekologicznych pomiędzy obszarem TPN a większymi kompleksami leśnymi. 2. Zapobieganie tworzeniu barier migracyjnych poza obszarem TPN (drogi udostępnione do ruchu publicznego, zabudowa hydrotechniczna cieków wodnych, zbyt mała ilość starych i martwych drzew) oraz dążenie do ograniczania ich negatywnego wpływu na rozwój populacji gatunków.

IV. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne

Lp.	Identyfikacja i ocena ¹⁾ zagrożeń	Wskazanie sposobów eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Dalsze zawężanie korytarzy ekologicznych łączących Tatry z sąsiednimi obszarami chronionymi i kompleksami leśnymi	1. Inicjowanie i wspieranie wyznaczania w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz planach zagospodarowania województwa małopolskiego korytarzy ekologicznych pomiędzy obszarem TPN a większymi kompleksami leśnymi. 2. Zapobieganie tworzeniu barier migracyjnych poza obszarem TPN (drogi udostępnione do ruchu publicznego, zabudowa hydrotechniczna cieków wodnych, zbyt mała ilość starych i martwych drzew) oraz dążenie do ograniczania ich negatywnego wpływu na rozwój populacji gatunków.
2	Nadmierny (powyżej chłonności turystycznej) wzrost liczby osób korzystających z obszaru TPN	1. Monitoring liczby osób korzystających z obszaru TPN. 2. Wprowadzanie okresowych i stałych ograniczeń oraz limitów w dostępie do miejsc poddanych największej presji. 3. Propagowanie i merytoryczne wspieranie tworzenia atrakcji turystycznych i obiektów edukacyjnych poza obszarem TPN w porozumieniu z zarządcami terenu w celu zminimalizowania i rozłożenia w czasie obciążeń wynikających z nadmiernej presji turystycznej.
3	Wzrost zanieczyszczenia powietrza	1. Propagowanie w regionie niskoemisyjnych źródeł ciepła

		<p>oraz wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych.</p> <p>2. Propagowanie ograniczania ruchu pojazdów spalinowych na terenie TPN.</p>
4	Choroby o charakterze epizootii	<p>1. Monitoring stanu zdrowotnego populacji zwierząt, ze szczególnym uwzględnieniem dzika (<i>Sus scrofa</i>).</p> <p>2. Opracowanie i wdrożenie procedur postępowania w przypadku stwierdzenia epizootii lub zaobserwowania niepokojących objawów chorobowych.</p>

¹⁾ Ocena zagrożeń wyraża się w uszeregowaniu zagrożeń od najistotniejszego.

²⁾ TPN – Tatrzański Park Narodowy.

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM RODZAJU, ROZMIARU
I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ

I. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach ochrony ścisłej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Monitoring stanu i dynamiki ekosystemów na stałych powierzchniach	Ok. 350 powierzchni	Obszar TPN ²⁾ objęty ochroną ścisłą
2	Oczyszczanie ekosystemów leśnych z odpadów. Zbiór i wywożenie odpadów.	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną ścisłą
3	Likwidacja ogrodzeń młodników	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną ścisłą

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Monitoring stanu i dynamiki ekosystemów na stałych powierzchniach	Ok. 250 powierzchni	Obszar TPN objęty ochroną ścisłą
2	Oczyszczanie lądowych ekosystemów nieleśnych z odpadów. Zbiór i wywożenie odpadów.	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną ścisłą

C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Monitoring stanu i jakości wód powierzchniowych i gruntowych.	Do 15 posterunków pomiarowych	Obszar TPN objęty ochroną ścisłą
2	Oczyszczanie ekosystemów wodnych z odpadów. Zbiór i wywożenie odpadów.	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną ścisłą

D. Ochrona dziedzictwa kulturowego

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Utrzymanie szalaśców pasterskich i innych zabytkowych obiektów budowlanych. Remontowanie szalaśców i innych zabytkowych obiektów budowlanych.	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną ścisłą
2	Utrzymanie obiektów historycznych. Remontowanie tablic, krzyży, kapliczek i innych obiektów o charakterze historycznym.	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną ścisłą

E. Działania dotyczące infrastruktury

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	<p>Utrzymanie dróg, szlaków oraz tras turystycznych, narciarskich, pod kolejami linowymi i wyciągami narciarskimi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) konserwacja, remonty przebudowa i budowa nawierzchni dróg, szlaków oraz tras turystycznych, narciarskich, pod kolejami linowymi i wyciągami narciarskimi, rowów przydrożnych, przepustów drogowych, mostów, murów oporowych i tym podobnej infrastruktury związanej z udostępnieniem TPN; 2) malowanie i uzupełnianie oznakowania szlaków turystycznych, wymiana i uzupełnianie brakujących lub zniszczonych kierunkowskazów, piktogramów, tablic informacyjnych; 3) podcinanie gałęzi drzew i krzewów oraz usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów z dróg, szlaków oraz tras turystycznych, narciarskich, pod kolejami linowymi i wyciągami narciarskimi, w celu zapewnienia ich drożności; 4) usuwanie drzew zagrażających bezpieczeństwu turystów, tj. połamanych, wyrwconych, martwych oraz zawieszonych przy drogach, szlakach oraz trasach turystycznych, narciarskich, pod kolejami linowymi i wyciągami narciarskimi. 	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną ścisłą
2	<p>Utrzymanie infrastruktury edukacyjnej, turystycznej rekreacyjnej i sportowej:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) konserwacja, remonty, przebudowa i budowa płotów, poręczy, barierek, pomostów, sztucznych ułatwień, fladrowanie obrzeży miejsc udostępnionych turystycznie; 2) konserwacja, remonty, przebudowa i budowa ławostołów i ław przy szlakach turystycznych i punktach rekreacyjnych; 3) konserwacja, remonty, przebudowa i budowa infrastruktury związanej z udostępnianiem TPN dla edukacji, rekreacji, turystyki i sportu; 4) podcinanie gałęzi i usuwanie drzew zagrażających infrastrukturze. 	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną ścisłą
3	Ograniczanie erozji poboczy szlaków turystycznych. Wykonanie zabudowy zabezpieczającej pobocza szlaków przed erozją.	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną ścisłą
4	Ustawianie kabin sanitarnych oraz utrzymanie ich we właściwym stanie	32 kabiny	Obszar TPN objęty ochroną ścisłą

II. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach ochrony czynnej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
-----	-------------------------	---------	---------------------------

1	Monitoring stanu i dynamiki ekosystemów na stałych powierzchniach	Ok. 130 powierzchni	Obszar TPN objęty ochroną czynną
2	Oczyszczanie ekosystemów leśnych z odpadów. Zbiór i wywożenie odpadów.	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną czynną
3	Hodowla materiału odnowieniowego. Produkcja sadzonek w szkółkach leśnych.	1,1 ha	Oddziały – 25c, 199g, 229j
4	Wprowadzenie docelowych gatunków drzew w drzewostanach zniekształconych. Przygotowanie powierzchni i sadzenie lub siew jodły (<i>Abies alba</i>), buka (<i>Fagus sylvatica</i>) i jawora (<i>Acer pseudoplatanus</i>) w zależności od siedliska.	Ok. 11 ha	Obszar TPN objęty ochroną czynną
5	Zabezpieczenie upraw leśnych i odnowień (głównie jodły (<i>Abies alba</i>) i jawora (<i>Acer pseudoplatanus</i>)) przez stosowanie: 1) repelentów; 2) zabezpieczeń mechanicznych.	Ok. 113 ha	Obszar TPN objęty ochroną czynną
6	Usuwanie roślin ograniczających wzrost i rozwój sadzonek w odnowieniach	Ok. 113 ha	Obszar TPN objęty ochroną czynną
7	Utrzymanie stanu sanitarnego drzewostanów: 1) usuwanie z drzewostanów drzew zaatakowanych przez owady, zagrażających ich trwałości lub przebudowie (w tym wiatrołomów i wiatrowałów); 2) pozostawianie w drzewostanach pojedynczych drzew lub zgrupowań obumarłych lub wyrwanych drzew, z równoczesnym prowadzeniem kontroli stanu populacji korników – na wybranych powierzchniach.	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną czynną
8	Usuwanie świerków ograniczających wzrost jodeł, buków i jaworów w młodnikach	Ok. 2 ha	Oddz. 1a, 194a, 294k
9	Likwidacja ogrodzeń młodników. Demontaż ogrodzeń wraz z wywiezieniem materiałów (siatek i części słupów).	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną czynną
10	Umożliwienie przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych. Nieingerowanie w wybrane obszary leśne, gdzie przebieg naturalnych procesów służy osiągnięciu celu ochrony jakim jest renaturalizacja ekosystemów leśnych.	20,6 ha	Oddział 173b

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Monitoring stanu i dynamiki ekosystemów na stałych powierzchniach	Ok. 10 powierzchni	Obszar TPN objęty ochroną czynną
2	Oczyszczanie nieleśnych ekosystemów lądowych z odpadów. Zbiór i wywożenie odpadów.	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną czynną

3	<p>Koszenie z pozyskaniem biomasy w terminie dostosowanym do fenologii (umożliwienie wysiewu nasion maksymalnej ilości gatunków) oraz przy uwzględnieniu biologii ptaków bytujących na łąkach. Koszenie możliwie blisko gruntu, bez niwelacji mikrorzeźby terenu. Usuwanie biomasy poza teren TPN. W miejscach o utrudnionym dojeździe składowanie biomasy na obrzeżach polan.</p>	Ok. 44 ha	<p>Oddziały – 4a, 4b, 4c, 4d, 4f, 4h, 4i, 8e, 12b, 14b, 15e, 16f, 24b, 24d, 24e, 25e, 26b, 26e, 26g, 29b, 32d, 32f, 32i, 37c, 42b, 79g, 91b, 91c, 92b, 92c, 98d, 119b, 121b, 121c, 122b, 123b, 130b, 133b, 134b, 148c, 155b, 158e, 158h, 159c, 160b, 160c, 160d, 162a, 163a, 170c, 172b, 172c, 175a, 178c, 179b, 180b, 181c, 188c, 189b, 196c, 198c, 200d, 211b, 214b, 214c, 216b, 224b, 224c, 226c, 227b, 228f, 228g, 228h, 229i, 230b, 230e, 233c, 234c, 237b, 238c, 238d, 240b, 242b, 243b, 248b, 248c, 249b, 250b, 251b, 254b, 256b, 258b, 259b, 259c, 260a, 263b, 264b, 274b, 274c, 275b, 280b, 282b, 290d, 290f, 291b, 291d, 292a, 293c, 294a, 294b, 295c, 296b, 304a, 312g, 312f</p>
4	<p>Koszenie z rozdrobnieniem pokosu i pozostawieniem biomasy w terminie dostosowanym do fenologii (umożliwienie wysiewu nasion maksymalnej ilości gatunków) oraz przy uwzględnieniu biologii ptaków bytujących na łąkach. Koszenie możliwie blisko gruntu, bez niwelacji mikrorzeźby terenu.</p>	Ok. 32 ha	<p>Oddziały – 4a, 4b, 4c, 4d, 4f, 4h, 4i, 8e, 24b, 25e, 26b, 26e, 26g, 27e, 33b, 36b, 37c, 42b, 79g, 89b, 91c, 92c, 118c, 130b, 133b, 134b, 145b, 158e, 158h, 161d, 170c, 175a, 178c, 179b, 188c, 189b, 192e, 192i, 193g, 194c, 195d, 196a, 196c, 198c, 228c, 228f, 228g, 228h, 229k, 233c, 234a, 234c, 234e, 235d, 236c, 237b, 238c, 238d, 240b, 242b, 243b, 251b, 254b, 256b, 258b, 259b, 259c, 260a, 263b, 264b, 272c, 273c, 280b, 282b, 290d, 290f, 291b, 291c, 291d, 292a, 293c, 294a, 294b, 294d, 294i, 294j, 294l, 294n, 295c, 296b, 303b, 303c, 304a, 304c, 304e 312c, 312f, 312g</p>
5	<p>Usuwanie drzew i krzewów w celu utrzymania polan, łąk i pastwisk, z pozostawieniem biogrup drzew i pojedynczych drzew na polanie</p>	Ok. 1 ha	<p>Oddziały – 302a, 302b</p>

6	Nawożenie organiczne obornikiem, kompostem lub poprzez koszarowanie w sposób tradycyjny, tj. z zachowaniem 4-letniego interwału w powrocie na to samo miejsce	Ok. 10 ha	Oddziały – 8e, 29b, 33b, 37c, 79g, 89b, 118c, 145b, 161d, 192e, 192i, 193g, 194c, 195d, 196a, 228c, 229k, 234a, 234e, 235d, 236c, 272c, 273c, 290d, 291b, 291c, 292a, 292e, 292f, 294d, 294i, 294j, 294l, 294n, 295c, 303b, 303c
7	Prowadzenie wypasu owiec i krów. Obsada: 6 owiec przeliczeniowych na 1ha (minimum 80% owiec) (maksymalne obciążenie pastwiska 100 owiec przeliczeniowych/ha). Rozpoczęcie wypasu przy odroście przekraczającym 8 cm.	Ok. 153 ha	Oddziały – 8e, 27e, 29b, 32d, 32f, 32i, 33b, 34j, 34k, 36b, 37c, 79g, 89b, 118c, 145b, 160d, 161d, 192e, 192i, 193g, 194c, 195d, 196a, 228c, 229k, 234a, 234e, 235d, 236c, 272c, 273c, 290d, 291b, 291c, 292a, 292e, 292f, 294d, 294i, 294j, 294l, 294n, 295c, 303b, 303c

C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Monitoring stanu i jakości wód powierzchniowych i gruntowych	Do 17 posterunków pomiarowych	Obszar TPN objęty ochroną czynną
2	Oczyszczanie ekosystemów wodnych z odpadów. Zbiór i wywożenie odpadów.	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną czynną

D. Ochrona dziedzictwa kulturowego

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Utrzymanie szałasów pasterskich i innych zabytkowych obiektów budowlanych. Remontowanie szałasów i innych zabytkowych obiektów budowlanych	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną czynną
2	Utrzymanie obiektów historycznych. Remontowanie tablic, krzyży, kapliczek i innych obiektów o charakterze historycznym	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną czynną

E. Działania dotyczące infrastruktury

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	<p>Utrzymanie dróg, szlaków oraz tras turystycznych, narciarskich, pod kolejami linowymi i wyciągami narciarskimi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) konserwacja, remonty przebudowa i budowa nawierzchni dróg, szlaków oraz tras turystycznych, narciarskich, pod kolejami linowymi i wyciągami narciarskimi, rowów przydrożnych, przepustów drogowych, mostów, murów oporowych i tym podobnej infrastruktury związanej z udostępnieniem TPN; 2) malowanie i uzupełnianie oznakowania szlaków turystycznych, wymiana i uzupełnianie brakujących lub zniszczonych kierunkowskazów, piktogramów, tablic informacyjnych; 3) podcinanie gałęzi drzew i krzewów oraz usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów z dróg, szlaków oraz tras turystycznych, narciarskich, pod kolejami linowymi i wyciągami narciarskimi, w celu zapewnienia ich drożności; 4) usuwanie drzew zagrażających bezpieczeństwu turystów, tj. połamanych, wyrwanych, martwych oraz zawieszonych przy drogach, szlakach oraz trasach turystycznych, narciarskich, pod kolejami linowymi i wyciągami narciarskimi. 	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną czynną
2	<p>Utrzymanie infrastruktury edukacyjnej, turystycznej rekreacyjnej i sportowej:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) konserwacja, remonty, przebudowa i budowa płotów, poręczy, barierek, pomostów, sztucznych ułatwień, fładrowanie obrzeży miejsc udostępnionych turystycznie; 2) konserwacja, remonty, przebudowa i budowa ławostołów i ław przy szlakach turystycznych i punktach rekreacyjnych; 3) konserwacja, remonty, przebudowa i budowa infrastruktury związanej z udostępnianiem TPN dla edukacji, rekreacji, turystyki i sportu; 4) podcinanie gałęzi i usuwanie drzew zagrażających infrastrukturze. 	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną czynną
3	Ograniczanie erozji poboczy dróg, tras i szlaków turystycznych. Wykonanie zabudowy zabezpieczającej pobocza szlaków przed erozją.	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną czynną
4	Ustawianie kabin sanitarnych oraz utrzymanie ich we właściwym stanie	43 kabiny	Obszar TPN objęty ochroną czynną
5	Utrzymanie czytelności linii i znaków granicznych. Odnowienie i utrzymanie linii i znaków granicznych.	Do 14 km	Obszar TPN objęty ochroną czynną

III. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach ochrony krajobrazowej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Monitoring stanu i dynamiki ekosystemów na stałych powierzchniach	Ok. 110 powierzchni	Obszar TPN objęty ochroną krajobrazową
2	Oczyszczanie ekosystemów leśnych z odpadów. Zbiór i wywożenie odpadów.	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną krajobrazową
3	Prowadzenie przez właścicieli gruntów gospodarki leśnej uwzględniającej konieczność dostosowania składu gatunkowego drzewostanów do siedliska	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną krajobrazową

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Monitoring stanu i dynamiki ekosystemów na stałych powierzchniach	Ok. 10 powierzchni	Obszar TPN objęty ochroną krajobrazową
2	Oczyszczanie nieleśnych ekosystemów lądowych z odpadów. Zbiór i wywożenie odpadów.	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną krajobrazową
3	Prowadzenie przez właścicieli gruntów gospodarki rolnej uwzględniającej konieczność ochrony siedlisk i gatunków	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną krajobrazową

C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Monitoring stanu i jakości wód powierzchniowych i gruntowych	Do 10 posterunków pomiarowych	Obszar TPN objęty ochroną krajobrazową
2	Oczyszczanie ekosystemów wodnych z odpadów. Zbiór i wywożenie odpadów.	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną krajobrazową

D. Ochrona dziedzictwa kulturowego

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Utrzymanie szafasów pasterskich i innych zabytkowych obiektów budowlanych. Remontowanie szafasów i innych zabytkowych obiektów budowlanych.	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną krajobrazową
2	Utrzymanie obiektów historycznych. Remontowanie tablic, krzyży, kapliczek i innych obiektów o charakterze historycznym.	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną krajobrazową

E. Działania dotyczące infrastruktury

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
-----	-------------------------	---------	---------------------------

1	<p>Utrzymanie dróg, szlaków oraz tras turystycznych, narciarskich, pod kolejami linowymi i wyciągami narciarskimi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) konserwacja, remonty przebudowa i budowa nawierzchni dróg, szlaków oraz tras turystycznych, narciarskich, pod kolejami linowymi i wyciągami narciarskimi, rowów przydrożnych, przepustów drogowych, mostów, murów oporowych i tym podobnej infrastruktury związanej z udostępnieniem TPN; 2) malowanie i uzupełnianie oznakowania szlaków turystycznych, wymiana i uzupełnianie brakujących lub zniszczonych kierunkowskazów, piktogramów, tablic informacyjnych; 3) podcinanie gałęzi drzew i krzewów oraz usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów z dróg, szlaków oraz tras turystycznych, narciarskich, pod kolejami linowymi i wyciągami narciarskimi, w celu zapewnienia ich drożności; 4) usuwanie drzew zagrażających bezpieczeństwu turystów, tj. połamanych, wyrwconych, martwych oraz zawieszonych przy drogach, szlakach oraz trasach turystycznych, narciarskich, pod kolejami linowymi i wyciągami narciarskimi. 	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną krajobrazową
2	<p>Utrzymanie infrastruktury edukacyjnej, turystycznej rekreacyjnej i sportowej:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) konserwacja, remonty, przebudowa i budowa płotów, poręczy, barierek, pomostów, sztucznych ułatwień, fladrowanie obrzeży miejsc udostępnionych turystycznie; 2) konserwacja, remonty, przebudowa i budowa ławostołów i ław przy szlakach turystycznych i punktach rekreacyjnych; 3) konserwacja, remonty, przebudowa i budowa infrastruktury związanej z udostępnianiem TPN dla edukacji, rekreacji, turystyki i sportu; 4) podcinanie gałęzi i usuwanie drzew zagrażających infrastrukturze. 	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną krajobrazową
3	Ograniczanie erozji poboczy dróg, tras i szlaków turystycznych. Wykonanie zabudowy zabezpieczającej pobocza szlaków przed erozją.	Według potrzeb	Obszar TPN objęty ochroną krajobrazową
4	Ustawianie kabin sanitarnych oraz utrzymanie ich we właściwym stanie	26 kabin	Obszar TPN objęty ochroną krajobrazową

¹⁾ Podział ekosystemów na oddziały oraz obszary objęte ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową podano zgodnie z mapą podziału powierzchniowego Tatrzańskiego Parku Narodowego, sporządzoną w skali 1:10 000, według stanu na dzień 30.09.2017 r. Mapa znajduje się w siedzibie Dyrekcji Tatrzańskiego Parku Narodowego w miejscowości Zakopane.

²⁾ TPN – Tatrzański Park Narodowy.

OPIS SPOSOBÓW CZYNNEJ OCHRONY GATUNKÓW ROŚLIN, ZWIERZĄT I GRZYBÓW

I. Sposoby czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach ochrony ścisłej

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Rodzime gatunki roślin i zwierząt, w szczególności: 1) tojad morawski (<i>Aconitum firmum</i> subsp. <i>moravicum</i>); 2) sasanka słowacka (<i>Anemone slavica</i>); 3) obuwik pospolity (<i>Cypripedium calceolus</i>); 4) dzwonek piłkowany (<i>Campanula serrata</i>); 5) warzucha tatrzańska (<i>Cochlearia tatrae</i>); 6) bezlist okrywowy (<i>Buxbaumia viridis</i>); 7) orzeł przedni (<i>Aquila chrysaetos</i>); 8) sokół wędrowny (<i>Falco peregrinus</i>); 9) jarząbek (<i>Tetrastes bonasia</i>); 10) cietrzew (<i>Lyrurus tetrix</i>); 11) puchacz (<i>Bubo bubo</i>); 12) siwerniak (<i>Anthus spinoletta</i>); 13) płochacz halny (<i>Prunella collaris</i>); 14) podróżniczek (<i>Luscinia svecica</i>); 15) drozd obroźny (<i>Turdus torquatus</i>); 16) pomurnik (<i>Tichodroma muraria</i>); 17) czeczotka (<i>Carduelis flammea</i>); 18) bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>); 19) derkacz (<i>Crex crex</i>); 20) nocek bechsteina (<i>Myotis bechsteinii</i>); 21) nocek duży (<i>Myotis myotis</i>); 22) wilk (<i>Canis lupus</i>); 23) niedźwiedź (<i>Ursus arctos</i>);	Monitorowanie liczebności populacji	Obserwacje, nasłuchy, tropienia, pędzenia zimowe, odłowy próbne: 1) liczenia pędów/osobników na stałych powierzchniach próbnych; 2) prowadzenie stałych obserwacji, w tym z wykorzystaniem telemetrii, badań genetycznych i fotopułapek; 3) prowadzenie rejestru obserwacji.

	24) ryś (<i>Lynx lynx</i>); 25) kozica (<i>Rupicapra rupicapra</i>); 26) sichrawa karpacka (<i>Pseudogaurotina excellens</i>); 27) gatunki zaliczane do zwierząt łownych; 28) niepylak apollo (<i>Parnassius apollo</i>); 29) górówka pronoe (<i>Erebia pronoe</i>).		
2	Rodzime gatunki roślin, zwierząt i grzybów	Rejestrowanie występowania gatunków	1. Inwentaryzacja prowadzona przez pracowników Służby Parku Narodowego i inne osoby po przeszkoleniu przez specjalistów od wybranych grup systematycznych. 2. Zbiór pojedynczych okazów w celu weryfikacji oznaczenia gatunku.
3	Gatunki roślin cennych przyrodniczo, w szczególności gatunki zagrożone wyginięciem, chronione i endemiczne	Zabezpieczenie przed niszczeniem przez ruch pieszki lub kołowy	1. Wzmocniony dozór stanowisk przez pracowników TPN ¹⁾ w celu zabezpieczenia istniejących populacji. 2. Grodzenie lub fladrowanie powierzchni narażonych na niszczenie.
4	Obce gatunki roślin i grzybów	Monitoring i usuwanie obcych gatunków, w szczególności gatunków inwazyjnych	1. Monitoring gatunków obcych. 2. Ręczne i mechaniczne usuwanie pojedynczych egzemplarzy i stanowisk obcych gatunków 3. Utylizacja materiału biologicznego w sposób zabezpieczający przed rozprzestrzenianiem.
5	Gatunki roślin cennych przyrodniczo, w szczególności gatunki zagrożone wyginięciem, chronione i endemiczne, zwłaszcza: 1) traganek zwisłokwiatowy (<i>Asragalus penduliflorus</i>); 2) przymiotno alpejskie (<i>Erigeron alpinus subsp. intermedius</i>); 3) zimoziół północny (<i>Linnea borealis</i>); 4) jastrzębiec śląski (<i>Hieracium sparsum subsp. silesiacum</i>); 5) irga kutnerowata	Zabezpieczenie materiału rozmnożeniowego	Pobieranie generatywnych i wegetatywnych części roślin, które przeniesione w inne miejsce mogą dać początek nowej roślinie (propagule) do hodowli ex situ i programów reintrodukcji gatunków

	<p>(<i>Cotoneaster tomentosus</i>); 6) rozrzutka alpejska (<i>Woodsia alpina</i>); 7) głodek mroźny (<i>Draba dubia</i>); 8) jastrzębiec włosisty (<i>Hieracium piliferum</i>); 9) saussurea wielkogłowa (<i>Saussurea pygmaea</i>); 10) bagnica torfowa (<i>Scheuchzeria palustris</i>); 11) storzan bezlistny (<i>Epipogium aphyllum</i>); 12) sit trójłuskowy (<i>Juncus triglumis</i>); 13) turzyca czarna (<i>Carex parviflora</i>); 14) sybaldia rozesłana (<i>Sibbaldia procumbens</i>); 15) storczyk drobnokwiatowy (<i>Orchis ustulata</i>); 16) jeżogłówka pokrewna (<i>Sparganium angustifolium</i>); 17) irga czarna (<i>Cotoneaster niger</i>); 18) szczywologorz tatarski (<i>Conioselinum tataricum</i>).</p>		
6	Niedźwiedź brunatny (<i>Ursus arctos</i>)	Czasowe ograniczenie udostępniania obszaru TPN w miejscach okresowej koncentracji zwierząt	Wprowadzenie okresowego ograniczania udostępnienia. Utrzymanie zakazu przebywania na obszarze TPN po zmroku w okresie letnim.
7	1. Niedźwiedź brunatny (<i>Ursus arctos</i>). 2. Lis (<i>Vulpes vulpes</i>). 3. Jeleń (<i>Cervus elaphus</i>).	Odstraszenie lub eliminacja zwierząt, które nie okazują lęku przed człowiekiem i mogą stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa ludzi	Zidentyfikowanie osobników, które nie okazują lęku przed człowiekiem, gromadzenie obiektów tzw. pastuchami elektrycznymi, odstraszenie pociskami gumowymi, odłów, zakładanie obroży telemetrycznych, odstrzał interwencyjny.
8	Obce gatunki zwierząt	Usuwanie obcych gatunków zwierząt, zwłaszcza inwazyjnych, jak również pozostających bez opieki kotów i psów	Odłów lub odstrzał zwierząt. W przypadku pstrąga źródłanego odławianie za pomocą sieci rybackich, sprzętu wędkarskiego lub impulsu elektrycznego.

II. Sposoby czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach ochrony czynnej

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Rodzime gatunki roślin i zwierząt, w szczególności: 1) tojad morawski	Monitorowanie liczebności populacji	Obserwacje, nasłuchy, tropienia, pędzenia zimowe, odłowy próbne: 1) liczenia pędów/osobników na

<p>(<i>Aconitum firmum</i> subsp. <i>moravicum</i>);</p> <p>2) sasanka słowacka (<i>Anemone slavica</i>);</p> <p>3) obuwik pospolity (<i>Cypripedium calceolus</i>);</p> <p>4) dzwonek piłkowany (<i>Campanula serrata</i>);</p> <p>5) warzucha tatrzańska (<i>Cochlearia tatrae</i>);</p> <p>6) bezlist okrywowy (<i>Buxbaumia viridis</i>);</p> <p>7) orzeł przedni (<i>Aquila chrysaetos</i>);</p> <p>8) sokół wędrowny (<i>Falco peregrinus</i>);</p> <p>9) jarząbek (<i>Tetrastes bonasia</i>);</p> <p>10) cietrzew (<i>Lyrurus tetricus</i>);</p> <p>11) puchacz (<i>Bubo bubo</i>);</p> <p>12) siwerniak (<i>Anthus spinoletta</i>);</p> <p>13) płochacz halny (<i>Prunella collaris</i>);</p> <p>14) podróżniczek (<i>Luscinia svecica</i>);</p> <p>15) drozd obroźny (<i>Turdus torquatus</i>);</p> <p>16) pomurnik (<i>Tichodroma muraria</i>);</p> <p>17) czeczotka (<i>Carduelis flammea</i>);</p> <p>18) bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>);</p> <p>19) derkacz (<i>Crex crex</i>);</p> <p>20) nocek bechsteina (<i>Myotis bechsteinii</i>);</p> <p>21) nocek duży (<i>Myotis myotis</i>);</p> <p>22) wilk (<i>Canis lupus</i>);</p> <p>23) niedźwiedź (<i>Ursus arctos</i>);</p> <p>24) ryś (<i>Lynx lynx</i>);</p> <p>25) kozica (<i>Rupicapra rupicapra</i>);</p> <p>26) sichrawa karpacka (<i>Pseudogaurotina excellens</i>);</p> <p>27) gatunki zaliczane do zwierząt łownych;</p> <p>28) niepylak apollo (<i>Parnassius apollo</i>);</p>		<p>stałych powierzchni próbnych;</p> <p>2) prowadzenie stałych obserwacji, w tym z wykorzystaniem telemetrii, badań genetycznych i fotopułapek;</p> <p>3) prowadzenie rejestru obserwacji.</p>
---	--	--

	29) górówka pronoe (<i>Erebia pronoe</i>).		
2	Rodzime gatunki roślin, zwierząt i grzybów	Rejestrowanie występowania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inwentaryzacja prowadzona przez pracowników Służby Parku Narodowego i inne osoby po przeszkoleniu przez specjalistów od wybranych grup systematycznych. 2. Zbiór pojedynczych okazów w celu weryfikacji oznaczenia gatunku.
3	Gatunki roślin cennych przyrodniczo, w szczególności gatunki zagrożone wyginięciem, chronione i endemiczne	Zabezpieczenie przed niszczeniem przez ruch pieszki lub kołowy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmocniony dozór stanowisk przez pracowników TPN w celu zabezpieczenia istniejących populacji. 2. Grodzenie lub fladowanie powierzchni narażonych na niszczenie.
4	Obce gatunki roślin i grzybów	Monitoring i usuwanie obcych gatunków, w szczególności gatunków inwazyjnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitoring gatunków obcych. 2. Ręczne i mechaniczne usuwanie pojedynczych egzemplarzy i stanowisk obcych gatunków. 3. Utylizacja materiału biologicznego w sposób zabezpieczający przed rozprzestrzenianiem.
5	Gatunki roślin cennych przyrodniczo, w szczególności gatunki zagrożone wyginięciem, chronione i endemiczne, zwłaszcza: <ol style="list-style-type: none"> 1) traganek zwisłokwiatowy (<i>Asragalus penduliflorus</i>); 2) przymiotno alpejskie (<i>Erigeron alpinus subsp. intermedius</i>); 3) zimoziół północny (<i>Linnea borealis</i>); 4) jastrzębiec śląski (<i>Hieracium sparsum subsp. silesiacum</i>); 5) irga kutnerowata (<i>Cotoneaster tomentosus</i>); 6) rozrzutka alpejska (<i>Woodsia alpina</i>); 7) głodek mroźny (<i>Draba dubia</i>); 8) jastrzębiec włosisty (<i>Hieracium piliferum</i>); 9) saussurea wielkogłowa (<i>Saussurea</i> 	Zabezpieczenie materiału rozmnożeniowego	Pobieranie generatywnych i wegetatywnych części roślin, które przeniesione w inne miejsce mogą dać początek nowej roślinie (propagule) do hodowli ex situ i programów reintrodukcji gatunków

	<p><i>pygmaea</i>); 10) bagnica torfowa (<i>Scheuchzeria palustris</i>); 11) storzan bezlistny (<i>Epipogium aphyllum</i>); 12) sit trójłuskowy (<i>Juncus triglumis</i>); 13) turzyca czarna (<i>Carex parviflora</i>); 14) sybaldia rozestłana (<i>Sibbaldia procumbens</i>); 15) storczyk drobnokwiatowy (<i>Orchis ustulata</i>); 16) jeżogłówka pokrewna (<i>Sparganium angustifolium</i>); 17) irga czarna (<i>Cotoneaster niger</i>); 18) szczywoliGORZ tatarski (<i>Conioselinum tataricum</i>).</p>		
6	Tojad morawski (<i>Aconitum firmum</i> subsp. <i>moravicum</i>)	Utrzymanie stanowisk tojada morawskiego	Wykaszenie maliny (<i>Rubus idea</i>) w sąsiedztwie stanowiska tojada morawskiego (oddz. 90b) z pozostawieniem biomasy w bezpośrednim sąsiedztwie
7	Niedźwiedź brunatny (<i>Ursus arctos</i>)	Czasowe ograniczenie udostępniania obszaru TPN w miejscach okresowej koncentracji zwierząt	Wprowadzenie okresowego ograniczania udostępnienia. Utrzymanie zakazu przebywania na obszarze TPN po zmroku w okresie letnim
8	1. Niedźwiedź brunatny (<i>Ursus arctos</i>). 2. Lis (<i>Vulpes vulpes</i>). 3. Jeleń (<i>Cervus elaphus</i>).	Odstraszenie lub eliminacja zwierząt, które nie okazują lęku przed człowiekiem i mogą stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa ludzi	Zidentyfikowanie osobników, które nie okazują lęku przed człowiekiem, grodzenie obiektów tzw. pastuchami elektrycznymi, odstraszenie pociskami gumowymi, odłów, zakładanie obroży telemetrycznych, odstrzał interwencyjny
9	Obce gatunki zwierząt	Usuwanie obcych gatunków zwierząt, zwłaszcza inwazyjnych, jak również pozostających bez opieki kotów i psów	Odłów lub odstrzał zwierząt. W przypadku pstrąga źródłanego odławianie za pomocą sieci rybackich, sprzętu wędkarskiego lub impulsu elektrycznego
10	1. Jeleń (<i>Cervus elaphus</i>). 2. Sarna (<i>Capreolus capreolus</i>).	Ograniczanie śmiertelności zwierząt w okresie zimowym	Interwencyjne dokarmianie
11	Płazy (<i>Amhibia</i>)	Utrzymanie miejsc rozrodu płazów	Utrzymanie najważniejszych dla rozrodu płazów zbiorników wodnych na terenie TPN: 1) pogłębianie dna zbiorników; 2) usuwanie nadmiaru roślinności odnawiającej się na brzegach zbiorników.
12	Kuraki leśne	Minimalizowanie	Znakowanie ogrodzeń z siatki w

	(<i>Tetraoninae</i>)	prawdopodobieństwa kolizji kuraków leśnych z ogrodzeniami siatkowymi	terenach leśnych, likwidacja ogrodzeń
13	Ptaki (<i>Aves</i>)	Dostosowanie zabiegów ochrony czynnej w ekosystemach do potrzeb ochrony gatunków zwierząt	Czasowe i przestrzenne ograniczenie zabiegów ochrony czynnej w ekosystemach w zależności od potrzeb ochrony gatunków zwierząt (ochrona miejsc rozrodu i wychowywania młodych), w szczególności prowadzenie prac poza sezonem lęgowym ptaków
14	Dzik (<i>Sus scrofa</i>)	Utrzymanie zagęszczenia populacji na poziomie do 0,1 os/km ²	Odłów i odstrzał redukcyjny

III. Sposoby czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach ochrony krajobrazowej

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Rodzime gatunki roślin i zwierząt, w szczególności: 1) tojad morawski (<i>Aconitum firmum</i> subsp. <i>moravicum</i>); 2) sasanka słowacka (<i>Anemone slavica</i>); 3) obuwik pospolity (<i>Cypripedium calceolus</i>); 4) dzwonek piłkowany (<i>Campanula serrata</i>); 5) warzucha tatrzańska (<i>Cochlearia tatrae</i>); 6) bezlist okrywowy (<i>Buxbaumia viridis</i>); 7) orzeł przedni (<i>Aquila chrysaetos</i>); 8) sokół wędrowny (<i>Falco peregrinus</i>); 9) jarząbek (<i>Tetrastes bonasia</i>); 10) cietrzew (<i>Lyrurus tetrix</i>); 11) puchacz (<i>Bubo bubo</i>); 12) siwerniak (<i>Anthus spinoletta</i>); 13) płochacz halny (<i>Prunella collaris</i>); 14) podróżniczek (<i>Luscinia svecica</i>); 15) drozd obroźny (<i>Turdus torquatus</i>); 16) pomurnik (<i>Tichodroma muraria</i>); 17) czeczotka (<i>Carduelis flammea</i>);	Monitorowanie liczebności populacji	Obserwacje, nasłuchy, tropienia, pędzenia zimowe, odłowy próbne: 1) liczenia pędów/osobników na stałych powierzchniach próbnych; 2) prowadzenie stałych obserwacji, w tym z wykorzystaniem telemetrii, badań genetycznych i fotopułapek; 3) prowadzenie rejestru obserwacji.

	<p>18) bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>); 19) derkacz (<i>Crex crex</i>); 20) nocek bechsteina (<i>Myotis bechsteini</i>); 21) nocek duży (<i>Myotis myotis</i>); 22) wilk (<i>Canis lupus</i>); 23) niedźwiedź (<i>Ursus arctos</i>); 24) ryś (<i>Lynx lynx</i>); 25) kozica (<i>Rupicapra rupicapra</i>); 26) sichrawa karpacka (<i>Pseudogaurotina excellens</i>); 27) gatunki zaliczane do zwierząt łownych; 28) niepylak apollo (<i>Parnassius apollo</i>); 29) górówka pronoe (<i>Erebia pronoe</i>).</p>		
2	Rodzime gatunki roślin, zwierząt i grzybów	Rejestrowanie występowania gatunków	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inwentaryzacja prowadzona przez pracowników Służby Parku Narodowego i inne osoby po przeszkoleniu przez specjalistów od wybranych grup systematycznych. 2. Zbiór pojedynczych okazów w celu weryfikacji oznaczenia gatunku.
3	Gatunki roślin cennych przyrodniczo, w szczególności gatunki zagrożone wyginięciem, chronione i endemiczne	Zabezpieczenie przed niszczeniem przez ruch pieszy lub kołowy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmocniony dozór cennych stanowisk przez pracowników TPN w celu zabezpieczenia istniejących populacji. 2. Grodzenie lub fladrowanie powierzchni narażonych na niszczenie.
4	Obce gatunki roślin i grzybów	Monitoring i usuwanie obcych gatunków roślin i grzybów, w szczególności gatunków inwazyjnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitoring gatunków obcych. 2. Ręczne i mechaniczne usuwanie pojedynczych egzemplarzy i stanowisk obcych gatunków. 3. Utylizacja materiału biologicznego w sposób zabezpieczający przed rozprzestrzenianiem.
5	Gatunki roślin cennych przyrodniczo, w szczególności gatunki zagrożone wyginięciem,	Zabezpieczenie materiału rozmnożeniowego cennych i zagrożonych gatunków roślin	Pobieranie generatywnych i wegetatywnych części roślin, które przeniesione w inne miejsce mogą dać początek

	<p>chronione i endemiczne, zwłaszcza:</p> <p>1) traganek zwisłokwiatowy (<i>Asragalus penduliflorus</i>);</p> <p>2) przymiotno alpejskie (<i>Erigeron alpinus subsp. intermedius</i>);</p> <p>3) zimoziół północny (<i>Linnea borealis</i>);</p> <p>4) jastrzębiec śląski (<i>Hieracium sparsum subsp. silesiacum</i>);</p> <p>5) irga kutnerowata (<i>Cotoneaster tomentosus</i>);</p> <p>6) rozrzutka alpejska (<i>Woodsia alpina</i>);</p> <p>7) głodek mroźny (<i>Draba dubia</i>);</p> <p>8) jastrzębiec włosisty (<i>Hieracium piliferum</i>);</p> <p>9) saussurea wielkogłowa (<i>Saussurea pygmaea</i>);</p> <p>10) bagnica torfowa (<i>Scheuchzeria palustris</i>);</p> <p>11) storzan bezlistny (<i>Epipogium aphyllum</i>);</p> <p>12) sit trójłuskowy (<i>Juncus triglumis</i>);</p> <p>13) turzyca czarna (<i>Carex parviflora</i>);</p> <p>14) sybaldia rozesłana (<i>Sibbaldia procumbens</i>);</p> <p>15) storczyk drobnokwiatowy (<i>Orchis ustulata</i>);</p> <p>16) jeżogłówka pokrewna (<i>Sparganium angustifolium</i>);</p> <p>17) irga czarna (<i>Cotoneaster niger</i>);</p> <p>18) szczywologorz tatarski (<i>Conioselinum tataricum</i>).</p>		<p>nowej roślinie (propagule) do hodowli <i>ex situ</i> i programów reintrodukcji gatunków</p>
6	Niedźwiedź brunatny (<i>Ursus arctos</i>)	Czasowe ograniczenie udostępniania obszaru TPN w miejscach okresowej koncentracji zwierząt	Wprowadzenie okresowego ograniczania udostępnienia. Utrzymanie zakazu przebywania na obszarze TPN po zmroku w okresie letnim.
7	<p>1. Niedźwiedź brunatny (<i>Ursus arctos</i>).</p> <p>2. Lis (<i>Vulpes vulpes</i>).</p> <p>3. Jeleń (<i>Cervus elaphus</i>).</p>	Odstraszanie lub eliminacja zwierząt, które nie okazują lęku przed człowiekiem i mogą stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa ludzi	Zidentyfikowanie osobników, które nie okazują lęku przed człowiekiem, gradzenie obiektów tzw. pastuchami elektrycznymi, odstraszanie pociskami gumowymi, odłów,

			zakładanie obroży telemetrycznych, odstrzał interwencyjny
8	Obce gatunki zwierząt	Usuwanie obcych gatunków zwierząt, zwłaszcza inwazyjnych, jak również pozostających bez opieki kotów i psów	Odłów lub odstrzał zwierząt. W przypadku pstrąga źródłanego odławianie za pomocą sieci rybackich, sprzętu wędkarskiego lub impulsu elektrycznego.
9	1. Jeleń (<i>Cervus elaphus</i>). 2. Sarna (<i>Capreolus capreolus</i>).	Ograniczanie śmiertelności zwierząt w okresie zimowym	Interwencyjne dokarmianie
10	Płazy (<i>Amhibia</i>)	Utrzymanie miejsc rozrodu płazów	Utrzymanie najważniejszych dla rozrodu płazów zbiorników wodnych na terenie TPN: 1) pogłębianie dna zbiorników; 2) usuwanie nadmiaru roślinności odnawiającej się na brzegach zbiorników.
11	Ptaki (<i>Aves</i>)	Dostosowanie zabiegów ochrony czynnej w ekosystemach do potrzeb ochrony gatunków zwierząt	Czasowe i przestrzenne ograniczenie zabiegów ochrony czynnej w ekosystemach w zależności od potrzeb ochrony gatunków zwierząt (ochrona miejsc rozrodu i wychowywania młodych), w szczególności prowadzenie prac poza sezonem lęgowym ptaków
14	Dzik (<i>Sus scrofa</i>)	Utrzymanie zagęszczenia populacji na poziomie do 0,1 os/km ²	Odłów i odstrzał redukcyjny

¹⁾ TPN - Tatrzański Park Narodowy.

WSKAZANIE OBSZARÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ I KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha ²⁾
1	Ochrona ścisła	Oddziały - 3b, 4g, 5-7, 8a, 8b, 9a, 10, 42a, 43, 44a, 45a, 46, 47a, 48a, 49a, 50a, 51a, 52a, 53a, 54a, 55a, 56a, 57a, 58a, 59a, 60a, 61a, 62a, 63a, 64a, 65a, 66a, 67a, 68a, 69a, 70a, 71a, 72a, 73a, 74a, 75a, 76a, 77a, 78a, 79a, 80a, 81a, 82a, 83a, 84b, 85a, 86a, 87a, 88a, 89a, 90a, 91a, 92a, 93a, 94a, 95a, 96a, 97a, 98a, 100a, 101a, 102a, 103a, 104a, 105a, 106a, 107a, 108a, 109a, 110a, 111a, 112a, 113a, 114a, 115a, 116a, 119a, 120a, 121a, 122a, 123a, 124a, 125a, 126a, 127a, 128a, 129a, 130a, 131-132, 133a, 134a, 135-144, 145a, 146a, 147a, 150-154, 155a, 156, 157a, 161b, 161c, 163c, 164, 165a, 166a, 166b, 169b, 170b, 171, 172a, 174b, 175c, 176-177, 178b, 179a, 180a, 180f, 181d, 182, 183a, 183d, 184, 185a, 186b, 187a, 188a, 188b, 189a, 190a, 191, 192d, 193b, 195a, 196b, 197, 198a, 198b, 199b, 200b, 201-210, 211a, 212-213, 214a, 215, 216a, 217-221, 223a, 224a, 225b, 226a, 227a, 231b, 232a, 233a, 234d, 235c, 236b, 237a, 238a, 239a, 240a, 241, 242a, 243a, 244-245, 246b, 247b, 248a, 249a, 250a, 251a, 252-253, 254a, 255, 256a, 257, 258a, 259a, 259d, 260b, 260c, 261-262, 263a, 264a, 265-269, 270b, 271b, 272b, 273b, 274a, 275a, 276-279, 280a, 281, 282a, 283-281, 290a, 290e, 292c, 293b, 295a, 296a, 297-298, 299a, 299b, 300, 301d, 302c, 305-311, 312b, 312e, 313-316	14984,12
2	Ochrona czynna	Oddziały - 1, 2a, 2b, 3a, 4a, 4b, 4c, 4d, 4e, 4f, 4h, 4i, 4j, 8c, 8e, 9b, 11-15, 16a, 16b, 16f, 17-23, 24a, 24b, 24d, 24e, 24f, 24g, 25a, 25b, 25c, 25e, 26, 27a, 27b, 27d, 27e, 28, 29a, 29b, 29c, 29f, 30-33, 34a, 34b, 34c, 34i, 34j, 34k, 34m, 34n, 34o, 35-36, 37a, 37c, 38a, , 39-41, 42b, 79b, 79c, 79f, 79g, 80b, 81b, 82b, 83b, 84a, 89b, 89c, 90b, 90c, 91b, 91c, 92b, 92c, 98d, 99a, 101b, 102b, 102c, 103b, 104b, 104c, 104d, 105b, 106b, 106c, 117a, 118a, 118c, 119b, 121b, 121c, 122b, 123b, 123c, 124b, 125b, 130b, 133b, 134b, 145b, 145c, 146b, 147b, 148-149, 155b, 158a, 158c, 158e, 158h, 159-160, 161a, 161d, 162, 163a, 163b, 165b, 166c, 167-168, 169a, 170a, 170c, 172b, 172c, 173, 174a, 175a, 175b, 178a, 178c, 179b, 180b, 181a, 181b, 181c, 183c, 186a, 188c, 189b, 192c, 192e, 192g, 192h, 192i, 192j, 193a, 193g, 194a, 194c, 195b, 195d, 195e, 196a, 196c, 198c, 199a, 199d, 199g, 200a, 200d, 211b, 214b, 214c, 216b, 222, 223b, 224b, 224c, 224d, 225a, 226b, 226c, 227b, 228a, 228b, 228c, 228d, 228f, 228g, 228h, 229c, 229d, 229i, 229j, 229k, 230a, 230b, 230e, 231a, 231c, 232b, 233b, 233c, 234a, 234b, 234c, 234e, 235a, 235d, 236a, 236c, 237b, 237c, 238b, 238c, 238d, 239b, 240b, 242b, 242c, 243b, 246a, 247a, 248b, 248c, 249b, 250b, 251b, 254b, 256b, 258b, 259b, 259c, 260a, 263b, 264b, 270d, 271a, 272a, 272c, 273a, 273c, 274b, 274c, 275b, 280b, 282b, 290b, 290c, 290d, 290f, 291, 292a, 292b, 292d, 292e, 292f, 293a, 293c, 294a, 294b, 294c, 294d, 294e, 294f, 294h, 294i, 294j, 294k, 294l, 294m, 294n, 295b, 295c, 296b, 296c, 301a, 301b, 301c, 302a, 302b, 303b, 303c, 303d, 303e, 303f, 303g, 304, 312a, 312c, 312d, 312f, 312g, 317	3469,30

3	Ochrona krajobrazowa	Oddziały - 2c, 2d, 8d, 16c, 16d, 16e, 24c, 25d, 27c, 29d, 29e, 34d, 34e, 34f, 34g, 34l, 37b, 38b, 44b, 45b, 47b, 47c, 48b, 55b, 55c, 55d, 56b, 57b, 62b, 64b, 64c, 79d, 79e, 81c, 82c, 85b, 98b, 98c, 98e, 118b, 155c, 155d, 157b, 158b, 158d, 158f, 158g, 158i, 180c, 180d, 180e, 183b, 185b, 185c, 187b, 187c, 190b, 192a, 192b, 192f, 193c, 193d, 193e, 193f, 194b, 195c, 198d, 199c, 199e, 199f, 200c, 211c, 214d, 228e, 229a, 229e, 229f, 229g, 229h, 230c, 230d, 235b, 264c, 264d, 270a, 270c, 294g, 299c, 303a, 501, 510, 520-524, 530, 540-541, 550, 560-566, 580, W49-W129	2714,40
Razem			21167,81

¹⁾ Podział na obszary objęte ochroną ścisłą, czynna i krajobrazową zgodnie z mapą podziału powierzchniowego Tatrzańskiego Parku Narodowego, sporządzoną w skali 1:10 000, według stanu na dzień 30.09.2017 r. Mapa znajduje się w siedzibie Dyrekcji Tatrzańskiego Parku Narodowego w miejscowości Zakopane.

²⁾ Powierzchnia została określona na podstawie warstw wektorowych wykorzystanych do sporządzenia mapy podziału powierzchniowego Tatrzańskiego Parku Narodowego, według stanu na dzień 30.09.2017 r.

**USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH DLA CELÓW NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH,
TURYSTYCZNYCH, REKREACYJNYCH I SPORTOWYCH Z PODANIEM MAKSYMALNEJ LICZBY
OSÓB MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ JEDNOCZEŚNIE W TYCH MIEJSCACH**

I. Miejsca udostępniane dla celów naukowych

Miejsca udostępniane	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
Cały obszar TPN ¹⁾	1. Bez ograniczeń – cele badawcze. 2. Grupy do 15 osób z opiekunem, bez ograniczeń liczby grup - ćwiczenia terenowe o charakterze naukowym na szlakach turystycznych i w ich otoczeniu do 50 metrów od szlaku.

II. Miejsca udostępniane dla celów edukacyjnych

Lp.	Miejsca udostępniane ²⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1.	Kamieniołom nad Capkami (200a)	50
2.	Obiekty edukacyjne: Ośrodek Czynnej Ochrony Płazów i Gadów (168a)	50
3.	Centrum Edukacji Przyrodniczej przy ul. Chałubińskiego 42A w Zakopanem wraz z ogrodem (199c)	W Centrum Edukacji Przyrodniczej jednorazowo 200 osób, w ogrodzie 500
4.	Spichlerz w Kuźnicach (192f)	50
5.	Wozownia w Kuźnicach (192f)	50
6.	Relikty dworu Homolaców w Kuźnicach (192f)	200
7.	Zespół dworsko parkowy w Kuźnicach (192f)	500
8.	Budynek administracyjno – edukacyjny (Dyrekcja TPN, sala konferencyjna) (192f)	100
9.	Ośrodek Dokumentacji Tatrzańskiej (199c)	5
10.	Dróżnicówka przy Wodogrzmotach Mickiewicza (71a)	50
11.	Obiekty edukacyjne wraz z wydzieloną przestrzenią wokół obiektu (projektowane): u wylotu Doliny Kościeliskiej (235b), na Palenicy Białczańskiej (82c) lub na Łysej Polanie (8d) i w Kuźnicach (192f)	500 osób na obiekt
12.	Ośrodek Lasów Państwowych w Jaszczurówce (158b)	200
13.	Ekspozycja w budynku obserwatorium IMGW na Kasprowym Wierchu IMGW (98b)	50
14.	Leśna szkołka edukacyjna TPN (199g)	50
15.	Ścieżki edukacyjne: Palenica Białczańska - Morskie Oko (82c, 501d), Dolina Białego - Sarnia Skała - Kuźnice (projektowana) (199g, 200a, 201a, 202a, 204a, 205a, 206a, 210a, 510h, 192f)	Ścieżka Palenica Białczańska - Morskie Oko - 100 osób na przystanku; inne ścieżki dydaktyczne po 50 osób na przystanku
16.	Lapidarium tatrzańskie (192a)	200

17.	Obiekt „Betlejemka”, obozowiska „Szałasiska” i Polana Rogoźniczańska (180c, 55a, 270a)	200 łącznie we wszystkich obiektach
18.	<p>Szlaki turystyczne (17a, 18a, 18b, 18e, 19a, 26f, 30a, 31a, 43a, 44a, 44b, 45a, 47b, 47c, 48a, 48b, 49a, 51a, 52a, 53a, 55a, 55b, 55d, 56a, 56b, 57a, 57b, 58a, 59a, 60a, 61a, 62a, 63a, 64a, 64b, 65a, 66a, 67a, 69a, 70a, 71a, 72a, 73a, 74a, 78a, 82a, 82b, 83a, 85a, 86a, 87a, 88a, 89a, 89b, 89c, 90a, 90b, 90c, 91a, 91b, 91c, 92a, 92c, 93a, 96a, 97a, 98a, 98b, 98c, 98d, 100a, 101a, 102a, 102b, 102c, 103a, 104a, 104b, 104c, 105b, 106a, 106b, 106c, 107a, 108a, 128a, 130a, 130b, 131a, 132a, 133a, 134a, 135a, 136a, 137a, 138a, 139a, 140a, 141a, 142a, 143a, 144a, 147a, 147b, 149a, 150a, 151a, 153a, 154a, 155a, 155b, 155d, 156a, 157a, 158c, 161a, 161d, 162b, 163b, 164a, 165a, 165b, 166b, 166c, 167a, 167b, 168a, 168b, 169a, 170a, 170b, 170c, 171a, 172a, 173a, 173b, 174a, 174b, 175a, 175c, 176a, 177a, 178a, 178c, 179a, 179b, 180a, 180b, 180f, 181a, 183a, 183b, 183c, 185a, 186a, 186b, 187a, 187b, 188a, 189a, 189b, 190a, 191a, 192h, 193a, 193d, 193e, 194a, 194b, 194c, 195a, 195b, 195c, 195d, 195e, 196b, 198a, 198c, 198d, 199g, 200a, 200d, 201a, 202a, 203a, 204a, 205a, 206a, 207a, 208a, 209a, 210a, 211a, 211b, 212a, 213a, 214a, 214d, 215a, 216a, 216b, 217a, 218a, 219a, 220a, 221a, 222a, 223a, 223b, 224a, 224b, 224c, 224d, 225a, 225b, 226a, 226b, 227a, 228b, 230a, 230d, 230e, 231a, 231c, 232b, 233a, 233b, 233c, 234b, 234c, 234d, 234e, 235b, 235d, 236a, 237a, 237b, 238a, 238b, 238c, 239a, 242a, 243a, 244a, 245a, 246a, 246b, 247a, 247b, 248a, 249a, 249b, 250a, 251a, 251b, 252a, 253a, 254a, 254b, 255a, 256a, 256b, 257a, 258a, 258b, 259a, 259b, 259c, 263a, 264a, 264b, 264d, 271a, 272a, 272c, 273a, 273b, 273c, 274a, 274b, 274c, 275a, 275b, 276a, 277a, 280a, 280b, 281a, 282a, 282b, 284a, 289a, 290d, 291a, 292a, 292b, 292e, 294c, 294e, 294m, 294n, 295b, 295c, 297a, 299a, 299b, 301a, 301b, 301c, 303a, 303b, 303d, 303f, 303g, 304a, 304b, 304c, 304d, 306a, 308a, 309a, 310a, 311a, 312a, 312b, 312d, 312e, 312f, 312g, 313a, 314a, 315a, 316a, 501d, 510b, 510i, 510n, 510p, 510u, 510w, 522b, 523d, 523i, 524a, 550b, 550c, 550g, 550i, 550j, 550k, 550l, 550m, 560c, 560d, 560e, 563a, 564a, 580b, 580c, W49, W50, W51, W52, W53, W54, W58, W59, W60, W64, W66, W69, W72, W73, W75, W76, W80, W81, W82, W83, W84, W85, W86, W91, W91, W92, W96, W100, W101, W102, W103, W104, W105, W106, W107, W108, W109, W110, W111, W112, W113, W114, W115, W117, W118, W120, W122, W123, W125, W126, W128, W129)</p>	350 przewodników turystyki kwalifikowanej oraz 50 osób na jednego przewodnika i 30 instruktorów oraz 4 kursantów na jednego instruktora

19.	<p>Tereny udostępnione dla taternictwa powierzchniowego i wspinaczki skałkowej: w rejonie Morskiego Oka – w obrębie grani i leżących poniżej ścian od Przełęczy Białczańskiej poprzez Rysy, Mięguszwieckie Szczyty i Cubrynę do Wrót Chałubińskiego, wraz z boczną granią Mnicha, w rejonie Doliny Pięciu Stawów Polskich wraz z Dolinką Buczynową – od szczytu Świnicy do Przełęczy Zawrat pomiędzy granią a czerwono znakowanym szlakiem turystycznym oraz w obrębie grani i leżących niżej ścian od Przełęczy Zawrat po Małą Buczynową Przełączkę, w rejonie Doliny Gąsienicowej – w obrębie grani i leżących poniżej ścian od Żółtej Przełęczy przez Granaty, Kozi Wierch, Zawratową Turnię, Świnicę do Świnickiej Przełęczy, wraz z boczną granią Kościelców po Karb, zachodnia ściana bramy skalnej u wylotu doliny Lejowej, skała w żlebie Jaroniec, skała na południowo-zachodnim zboczu Suchej Jamy (tzw. Wapiennik), Ściana nad Dziurą. (51a, 58a, 78a, 96a, 97a, 98a, 180b, 207a, 291a, W49, W52)</p>	60 przewodników i instruktorów turystyki kwalifikowanej oraz 4 kursantów na jednego przewodnika lub instruktora turystyki kwalifikowanej
20.	<p>Koleje linowe i trasy narciarskie na Hali Goryczkowej i Gąsienicowej oraz nartostrady i półko narciarskie na Hali Gąsienicowej (98a, 98b, 98c, 98e, 155b, 181a, 183c, 186a, 186b, 187a, 187b, 190a, 190b, 193a, 193e, 194a, 194c, 195d, 196a)</p>	30 instruktorów narciarstwa i przewodników oraz 10 kursantów na jednego instruktora narciarstwa lub przewodnika
21.	<p>Wyciągi i trasy narciarskie Jaroniec, Polana Błociska, Kalatówki i Nosal oraz półko narciarskie na Kalatówkach (W49, 564c, 194 c, 195d, 196a, 167a)</p>	30 instruktorów narciarstwa oraz 15 kursantów na jednego instruktora
22.	<p>1. Szlaki turystyczne (oddz. wskazano w poz. 18 powyżej). 2. Szlaki narciarskie (154a, 155a, 155b, 165a, 166a, 167a, 167b, 168a, 168b, 169a, 170a, 171a, 172a, 172c, 173a, 174a, 180a, 180b, 180c, 183b, 183c, 186a, 187a, 188a, 188c, 189a, 189b, 190a, 194a, 194c, 196b, 198c, 315a, 316a, 550k, 550m, W108, W109, W118, W124, W125).</p>	20 instruktorów i przewodników turystyki narciarskiej oraz 6 kursantów na jednego instruktora lub przewodnika turystyki narciarskiej
23.	<p>Tereny udostępnione dla taternictwa powierzchniowego i wspinaczki skałkowej: w rejonie Morskiego Oka – w obrębie grani i leżących poniżej ścian od Przełęczy Białczańskiej poprzez Rysy, Mięguszwieckie Szczyty i Cubrynę do Wrót Chałubińskiego, wraz z boczną granią Mnicha, w rejonie Doliny Pięciu Stawów Polskich wraz z Dolinką Buczynową – od szczytu Świnicy do Przełęczy Zawrat pomiędzy granią a czerwono znakowanym szlakiem turystycznym oraz w obrębie grani i leżących niżej ścian od Przełęczy Zawrat po Małą Buczynową Przełączkę, w rejonie Doliny Gąsienicowej – w obrębie grani i leżących poniżej ścian od Żółtej Przełęczy przez Granaty, Kozi Wierch, Zawratową Turnię, Świnicę do Świnickiej Przełęczy, wraz z boczną granią Kościelców po Karb, zachodnia ściana bramy</p>	30 instruktorów taternictwa oraz 4 kursantów na jednego instruktora

	skalnej u wylotu doliny Lejowej, skała w żlebie Jaroniec, skałka na południowo-zachodnim zboczu Suchej Jamy (tzw. Wapiennik), Ściana nad Dziurą. (oddz. wskazano w poz. 19 powyżej)	
24.	Jaskinie udostępnione dla taternictwa: Barania, Czarna, Dudnica, Goryczkowa, Kalacka, Kasprowa Niżnia, Kasprowa Średnia, Kasprowa Wyżnia, Koprowa Studnia, Małołacka, Marmurowa, Miętusia, Miętusia Wyżnia, Pod Dachem, Pod Wantą, Pomarańczarnia, Przy Przechodzie, System Ptasiej: Ptasia Studnia, Lodowa Litworowa, Nad Dachem, Studnia za Murem, Śpiących Rycerzy, Śpiących Rycerzy Wyżnia, Tunel Małołacki, System Wielka Śnieżna: Śnieżna, Jasny Awen, Nad Kotlinami, Wielka Litworowa, Wodna pod Pisaną, Zimna z wyłączeniem Jaskini Białej (181d, 182a, 186b, 196b, 217a, 243a, 244a, 245a, 250a, 251a, 255a)	30 instruktorów taternictwa jaskiniowego oraz 6 kursantów na jednego instruktora
25.	Jaskinia Dziura (207a)	3 instruktorów taternictwa jaskiniowego oraz 6 kursantów na jednego instruktora
26.	Tereny dla prowadzenia szkoleń z zakresu bezpieczeństwa lawinowego w pobliżu szlaków turystycznych (48a, 49a, 51a, 57a, 58a, 59a, 64a, 64b, 78a, 97a, 98a, 155a, 155b, 156a, 180a, 180b, 180c, 180d, 180e, 180f, 188b, 188c, 189b, 194a, 194b, 194c, 195a, 195c, 195d, 195e, 198a, 198b, 198c, 303b, 303d, 312g)	30 instruktorów i przewodników oraz 10 kursantów na jednego instruktora lub przewodnika
27.	Lawinowe centrum treningowe na Kalatówkach i w Dolinie Pięciu Stawów Polskich (194 c, 64a).	30 osób w jednej lokalizacji
28.	Szlaki turystyczne (oddz. wskazano w poz. 18 powyżej), Tereny udostępnione dla taternictwa powierzchniowego i wspinaczki skałkowej: w rejonie Morskiego Oka – w obrębie grani i leżących poniżej ścian od Przełęczy Białczańskiej poprzez Rysy, Mięguszowieckie Szczyty i Cubrynę do Wrót Chałubińskiego, wraz z boczną granią Mnicha, w rejonie Doliny Pięciu Stawów Polskich wraz z Dolinką Buczynową – od szczytu Świnicy do Przełęczy Zawrat pomiędzy granią a czerwono znakowanym szlakiem turystycznym oraz w obrębie grani i leżących niżej ścian od Przełęczy Zawrat po Małą Buczynową Przełączkę, w rejonie Doliny Gąsienicowej – w obrębie grani i leżących poniżej ścian od Żółtej Przełęczy przez Granaty, Kozi Wierch, Zawratową Turnię, Świnicę do Świnickiej Przełęczy, wraz z boczną granią Kościelców po Karb, zachodnia ściana bramy skalnej u wylotu doliny Lejowej, skała w żlebie Jaroniec, skałka na południowo-zachodnim zboczu Suchej Jamy (tzw. Wapiennik), Ściana nad Dziurą. (oddz. wskazano w poz. 19 powyżej) Jaskinie udostępnione dla taternictwa, w szczególności: Barania, Czarna, Dudnica, Goryczkowa, Kalacka, Kasprowa Niżnia, Kasprowa Średnia, Kasprowa Wyżnia, Koprowa Studnia, Małołacka, Marmurowa, Miętusia, Miętusia	20 instruktorów i przewodników prowadzących kursy przewodnickie i instruktorskie oraz 10 kursantów na jednego instruktora i 50 kursantów na jednego przewodnika

	<p>Wyżnia, Pod Dachem, Pod Wantą, Pomarańczarnia, Przy Przechodzie, System Ptasiej: Ptasia Studnia, Lodowa Litworowa, Nad Dachem, Studnia za Murem, Śpiących Rycerzy, Śpiących Rycerzy Wyżnia, Tunel Małolącki, System Wielka Śnieżna: Śnieżna, Jasny Awen, Nad Kotlinami, Wielka Litworowa, Wodna pod Pisaną, Zimna z wyłączeniem Jaskini Białej (oddz. wskazano w zał. 5, tab. II, poz. 24). Tereny udostępnione dla prowadzenia szkoleń z zakresu bezpieczeństwa lawinowego w pobliżu szlaków turystycznych (oddz. wskazano w poz. 24 powyżej)</p>	
29.	Cały obszar TPN	30 osób w ekipach filmowych lub fotograficznych realizujących edukacyjne filmy lub edukacyjne sesje fotograficzne
30.	<p>Szlaki turystyczne (oddz. wskazano w poz. 18 powyżej), Szlaki rowerowe (3a, 12a, 13a, 13b, 14a, 14b, 17a, 18a, 18b, 18e, 19a, 21a, 21b, 22a, 22b, 23b, 26f, 27a, 30a, 31a, 33a, 33b, 34a, 36a, 36b, 131a, 141a, 142a, 147a, 147b, 148a, 148c, 149a, 150a, 151a, 153a, 154a, 155a, 155d, 156a, 158c, 158h, 159b, 160a, 161a, 193a, 193d, 193e, 194a, 194b, 194c, 195b, 195c, 195e, 199g, 200a, 200d, 201a, 204a, 207a, 209a, 214a, 218a, 219a, 220a, 221a, 228b, 230a, 230d, 230e, 231a, 231c, 232b, 233b, 234b, 234e, 270c, 270d, 291a, 294e, 294m, 299b, 301a, 301b, 301c, 303b, 303f, 510i, 510k, 510l, 510m, 510n, 510p, 510u, 510w, 522b, 523a, 524a, 550k, 550l, 550m, 560c, 560d, 560e, 563a, 564a, 580b, 580c, W49, W50, W53, W54, W58, W64, W66, W69, W86, W91, W92, W96, W100, W104, W105, W109, W129). Szlaki narciarskie (oddz. wskazano w poz. 22 powyżej). Koleje linowe i trasy narciarskie na Hali Goryczkowej i Gąsienicowej oraz nartostrady i półko narciarskie na Hali Gąsienicowej (oddz. wskazano w poz. 20 powyżej). Tereny udostępnione dla taternictwa powierzchniowego i wspinaczki skałkowej: w rejonie Morskiego Oka – w obrębie grani i leżących poniżej ścian od Przełęczy Białczańskiej poprzez Rysy, Miękusowieckie Szczyty i Cubrynę do Wrót Chałubińskiego, wraz z boczną granią Mnicha, w rejonie Doliny Pięciu Stawów Polskich wraz z Dolinką Buczynową – od szczytu Świnicy do Przełęczy Zawrat pomiędzy granią a czerwono znakowanym szlakiem turystycznym oraz w obrębie grani i leżących niżej ścian od Przełęczy Zawrat po Małą Buczynową Przełęczkę, w rejonie Doliny Gąsienicowej – w obrębie grani i leżących poniżej ścian od Żółtej Przełęczy przez Granaty, Kozi Wierch, Zawratową Turnię, Świnicę do Świnickiej Przełęczy, wraz z boczną granią Kościelców po Karb, zachodnia ściana bramy</p>	50 osób w ekipach filmowych lub fotograficznych realizujących informacyjne przekazy medialne

	<p>skalnej u wylotu doliny Lejowej, skała w żlebie Jaronec, skałka na południowo-zachodnim zboczu Suchej Jamy (tzw. Wapiennik), Ściana nad Dziurą. (oddz. wskazano w poz. 19 powyżej)</p> <p>Jaskinie udostępnione dla taternictwa: Barania, Czarna, Dudnica, Goryczkowa, Kalacka, Kasprowa Niżnia, Kasprowa Średnia, Kasprowa Wyżnia, Koprowa Studnia, Małołącka, Marmurowa, Miętusia, Miętusia Wyżnia, Pod Dachem, Pod Wantą, Pomarańczarnia, Przy Przechodzie, System Ptasiej: Ptasia Studnia, Lodowa Litworowa, Nad Dachem, Studnia za Murem, Śpiących Rycerzy, Śpiących Rycerzy Wyżnia, Tunel Małołącki, System Wielka Śnieżna: Śnieżna, Jasny Awen, Nad Kotlinami, Wielka Litworowa, Wodna pod Pisaną, Zimna z wyłączeniem Jaskini Białej (oddz. wskazano w poz. 24 powyżej)</p>	
31.	Ośrodek „Tajgołka” Murzasichle, Lichajówki 10 i tereny w otoczeniu ośrodka (560c, 560d, 30a, 31a)	50

III. Miejsca udostępniane w celach turystycznych

Lp.	Miejsca udostępniane ²⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w jednym miejscu
1.	Parkingi: Wawrzeczkowa Cyrhla , Dol. Olczyńska, Kaplica na Jaszczurówce, Palenica Białczańska, Łysa Polana, Wierch Poroniec, skład drewna „Kaniówka”, Mała Łąka, Kiry (9b, 8b, 8l, 33b, 82l,k, 85c, 158d 270c, 510n)	5200
2.	Obiekty edukacyjne: Ośrodek Czynnej Ochrony Płazów i Gadów (168a)	50
3.	Centrum Edukacji Przyrodniczej przy ul. Chałubińskiego 42A w Zakopanem wraz z ogrodem (199c)	W Centrum Edukacji Przyrodniczej jednorazowo 200 osób, w ogrodzie 500
4.	Spichlerz w Kuźnicach (192f)	50
5.	Wozownia w Kuźnicach (192f)	50
6.	Relikty dworu Homolacsów w Kuźnicach (192f)	200
7.	Zespół dworsko parkowy w Kuźnicach (192f)	500
8.	Lapidarium tatrzańskie (192a)	200
9.	Kolej linowa „Kasprowy Wierch” (98c, 181a, 183a, 183b, 183c 185a, 185b, 185c, 187a, 187c, 193a, 193e, 510h)	250
10.	Szlaki turystyczne (oddz. wskazano w tabeli II, poz. 18)	28000
11.	Szlaki rowerowe (oddz. wskazano w tabeli II, poz. 30). Wypożyczalnia rowerów na szlaku rowerowym Siwa Polana – Polana Chochołowska (550e, W100, 550m).	2000
12.	Szlaki narciarskie (oddz. wskazano w tabeli II, poz. 22)	350
13.	Jaskinie: Dziura, Mylna, Obłazkowa, Raptawicka, Mroźna, Smocza Jama (207a, 250a, 254a, 276a)	600

14.	Polana Rogoźniczańska (270a)	100
15.	Szlak turystyczny: Palenica Białczańska – Włosienica – Morskie Oko (47c, 55b, 55d, 56b, 57b, 501d).	30 osób niepełnosprawnych poruszających się pojazdami mechanicznymi
16.	Schroniska turystyczne (48b, 64b, 155d, 264d, 550m, 198d, 44b, 195c).	4000
17.	Drogi udostępnione do transportu konnego: Palenica Białczańska – Włosienica (47b, 55b, 501d) Kiry – Hala Pisana (235b, 235d, 236a, 248a, 250a, 251a, 251b, 271a, 272a, 272c, 273a, 273c, 274a, 275a) Kuźnice – Kalatówki (193a, 193d, 193e, 195b) Siwa Polana – Polana Chochołowska (W100e, W129a, W129c, W129d, 294m, 299b, 301a, 303b, 303f, 550m) Dolina Filipka (wylot) – Wiktorówki (101a, Małe Ciche – droga Oswalda Balzera (Zazadnia) 563a, 564a, 30a, 26f	1. Palenica Białczańska – Włosienica: 30 wozów lub sań (na jeden wóz 1 woźnica oraz w górę – 12 osób, w dół – 15 osób i dodatkowo do 5 dzieci w wieku do lat 4; na jedne sanie woźnica oraz: dla sań dużych – 9 osób, dla sań małych – 4 osoby). 2. Kiry – Hala Pisana: 15 dorożek lub sań (na jedną dorożkę woźnica i 5 osób dorosłych lub 4 osoby dorosłe i 2 dzieci, na jedne sanie 4 osoby dorosłe i 1 dziecko). 3. Kuźnice – Kalatówki: 15 sań (na jedne sanie woźnica oraz 4 osoby dorosłe i 1 dziecko). 4. Siwa Polana – Polana Chochołowska – 15 wozów lub sań (na jeden pojazd 1 woźnica oraz 5 osób). 5. Dolina Filipka (wylot) – Wiktorówki: 5 wozów lub sań (na jeden wóz 1 woźnica oraz 10 osób, na jedne sanie 1 woźnica oraz 8 osób). 6. Małe Ciche – droga Oswalda Balzera (Zazadnia): 5 wozów lub sań (na jeden wóz 1 woźnica oraz 10 osób, na jedne sanie 1 woźnica oraz 8 osób).
18.	Droga udostępniona do transportu pojazdem specjalnym: Siwa Polana – Huciska (W100e, W129a, W129c, W129d, 294m)	50.

IV. Miejsca udostępniane w celach rekreacyjnych

Lp.	Miejsca udostępniane ²⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w jednym miejscu
1.	Punkt widokowy przed Głodówką (9 b)	50
2.	Punkty przy drodze Oswalda Balzera (Wawrzeczkowa Cyrhla) (33b)	50
3.	Miejsca na ognisko: Polana Kuźnicka (192b), ogród przy ośrodku edukacyjnym (199c), Polana Rogoźniczańska (270a)	1. Polana Kuźnicka – 150 osób. 2. Ogród przy ośrodku edukacyjnym – 150 osób. 3. Polana Rogoźniczańska – 300 osób.
4.	Kolej linowa „Kasprowy Wierch” (oddz. wskazano tabeli III, poz. 9)	250
5.	Wyciągi i trasy narciarskie Jaronec, Polana Błociska, Kalatówki i Nosal oraz półko narciarskie na Kalatówkach: (oddz. wskazano w tabeli II, poz. 21)	550
6.	Koleje linowe i trasy narciarskie na Hali Goryczkowej i Gąsienicowej oraz nartostrady i półko narciarskie na Hali Gąsienicowej (oddz.	2175

	wskazano w tabeli II, poz. 20)	
7.	Zespół skoczni narciarskich w rejonie Krokwi (200a, c)	3500
8.	Stadiony sportowe i trasy biegowe (199f, g, 200a)	1000
9.	Stadion i trasy biathlonowe w rejonie Kir (229c, d, h)	300
10.	Trasy biegowe (228d, 228g, 228h, 229k, 234a, 234e, 580c)	300
11.	Miejsca do organizacji ceremonii ślubnych (49a, 89b, 98a, 190a, 194b, 195c, 211b, 264a, 303b)	560 (80 osób w jednej lokalizacji)
12.	Szlaki turystyczne (oddz. wskazano w tabeli II, poz. 18)	10 osób w ekipach realizujących pamiątkowe filmy lub sesje fotograficzne (uroczystości rodzinne, np. poślubne)
13.	Obszar TPN z wyjątkiem rejonu Kominiarskiego Wierchu 1a, 2a, 2b, 2c, 2d, 3a, 3b, 4a, 4b, 4c, 4d, 4e, 4f, 4g, 4h, 4i, 4j, 5a, 6a, 7a, 8a, 8b, 8c, 8d, 8e, 9a, 9b, 10a, 11a, 12a, 12b, 13a, 13b, 14a, 14b, 15a, 15b, 15c, 15d, 15e, 16a, 16b, 16c, 16d, 16e, 16f, 17a, 18a, 18b, 18c, 18d, 18e, 19a, 20a, 21a, 21b, 22a, 22b, 23a, 23b, 23c, 24a, 24b, 24c, 24d, 24e, 24f, 24g, 25a, 25b, 25c, 25d, 25e, 26a, 26b, 26c, 26d, 26e, 26f, 26g, 26h, 27a, 27b, 27c, 27d, 27e, 28a, 28b, 29a, 29b, 29c, 29d, 30a, 31a, 32a, 32b, 32c, 32d, 32e, 32f, 32g, 32h, 32i, 32j, 32k, 33a, 33b, 34a, 34a, 34b, 34c, 34d, 34e, 34f, 34g, 34h, 34i, 34j, 34k, 35a, 36a, 36b, 37a, 37b, 37c, 38a, 38b, 39a, 39b, 40a, 41a, 42a, 42b, 43a, 44a, 44a, 44b, 45a, 45b, 46a, 47a, 47b, 56b, 47c, 48a, 48b, 49a, 50a, 51a, 52a, 52a, 53a, 54a, 55a, 55d, 55b, 55c, 56a, 57a, 57b, 58a, 59a, 60a, 61a, 62a, 62b, 63a, 64a, 64b, 64c, 65a, 66a, 67a, 68a, 69a, 70a, 71a, 72a, 73a, 74a, 75a, 76a, 77a, 78a, 79a, 79b, 79c, 79d, 79e, 79f, 79g, 80a, 80b, 81a, 81b, 81c, 82a, 82b, 82c, 83a, 83b, 84a, 84b, 85a, 85b, 86a, 87a, 88a, 89a, 89b, 89c, 90a, 90b, 90c, 91a, 91b, 91c, 92a, 92b, 92c, 93a, 94a, 95a, 96a, 97a, 98a, 98b, 98c, 98d, 98e, 99a, 100a, 101a, 101b, 102a, 102b, 102c, 103a, 103b, 104a, 104b, 104c, 104d, 105a, 105b, 106a, 106b, 106c, 107a, 108a, 109a, 110a, 111a, 112a, 113a, 114a, 115a, 116a, 117a, 118a, 118b, 118c, 119a, 119b, 120a, 121a, 121b, 121c, 122a, 122b, 123a, 123b, 123c, 124a, 124b, 125a, 125b, 126a, 127a, 128a, 129a, 130a, 130b, 131a, 132a, 133a, 133b, 134a, 134b, 135a, 136a, 137a, 138a, 139a, 140a, 141a, 142a, 143a, 144a, 145a, 145b, 145c, 146a, 146b, 147a, 147b, 148a, 148b, 148c, 149a, 150a, 151a, 152a, 153a, 154a, 155a, 155b, 155c, 155d, 156a, 157a, 158a, 158b, 158c, 158d, 158e, 158f, 158g, 158h, 158i, 159a, 159b, 159c, 160a, 160b, 160c, 160d, 161a, 161b, 161c, 161d, 162a, 162a, 162a, 163a, 163a, 163b, 164a, 165a, 165b, 166a, 166b, 166c, 167a, 167b, 168a, 168b, 169a, 169b, 170a, 170c, 170b, 171a, 172a, 172b, 172c, 173a, 173b, 174a, 174b, 175a,	10 osób w ekipach filmowych lub fotograficznych realizujących nieedukacyjne filmy lub sesje fotograficzne

175b, 175c, 176a, 177a, 178a, 178b, 178c, 179a, 179b, 180a, 180b, 180c, 180d, 180e, 180f, 181a, 181b, 181c, 181d, 182a, 183a, 183b, 183c, 183c, 183d, 184a, 185a, 185b, 185c, 186a, 186b, 187a, 187b, 187c, 188a, 188a, 188b, 188c, 189a, 189b, 190a, 190b, 191a, 192a, 192b, 192c, 192d, 192e, 192f, 192g, 192h, 192i, 192j, 193a, 193b, 193c, 193d, 193e, 193f, 193g, 194a, 194b, 194c, 195a, 195b, 195c, 195d, 196a, 196b, 196c, 197a, 198a, 198b, 198c, 198d, 199a, 199b, 199c, 199d, 199e, 199f, 199g, 200a, 200b, 200c, 200d, 201a, 202a, 203a, 204a, 205a, 206a, 207a, 208a, 209a, 210a, 211a, 211b, 211c, 212a, 213a, 214a, 214b, 214c, 214d, 215a, 216a, 216b, 217a, 218a, 219a, 220a, 221a, 222a, 223a, 223b, 224a, 224b, 224c, 224d, 225a, 225b, 226a, 226b, 226c, 227a, 227b, 228a, 228b, 228c, 228d, 228e, 228f, 228g, 228h, 229a, 229c, 229d, 229e, 229f, 229g, 229h, 229i, 229j, 229k, 230a, 230b, 230c, 230d, 230e, 231a, 231b, 231c, 232a, 232b, 233a, 233b, 233c, 234a, 234b, 234c, 234d, 234e, 235a, 235b, 235c, 235d, 236a, 236b, 236c, 237a, 237b, 237c, 238a, 238b, 238c, 238d, 239a, 239b, 240a, 240b, 241a, 242a, 242b, 242c, 243a, 243b, 244a, 245a, 246a, 246b, 247a, 247b, 248a, 248b, 248c, 249a, 249b, 250a, 250b, 251a, 251b, 252a, 253a, 254a, 254b, 255a, 256a, 256b, 257a, 258a, 258b, 259a, 259b, 259c, 260a, 260b, 260c, 261a, 262a, 263a, 263b, 264a, 264b, 264c, 264d, 265a, 266a, 267a, 268a, 269a, 270a, 270b, 270c, 270d, 271a, 271b, 272a, 272b, 272c, 273a, 273b, 273c, 274a, 274b, 274c, 275a, 275b, 280b, 281a, 282a, 282b, 283a, 284a, 285a, 286a, 287a, 288a, 289a, 290a, 290b, 290c, 290d, 290e, 290f, 291a, 291b, 291c, 291d, 292a, 292b, 292c, 292d, 292e, 292f, 293a, 293b, 293c, 294a, 294b, 294c, 294d, 294e, 294f, 294g, 294h, 294i, 294j, 294k, 294l, 294m, 294n, 295a, 295b, 295c, 296b, 296c, 297a, 299a, 299b, 299c, 300a, 301a, 301b, 301c, 301d, 302a, 302b, 302c, 303a, 303b, 303c, 303d, 303e, 303f, 303g, 304a, 304b, 304c, 304d, 304e, 305a, 306a, 307a, 308a, 309a, 310a, 311a, 312a, 312b, 312c, 312d, 312e, 312f, 312g, 313a, 314a, 315a, 316a, 317a, 317b, 317c, 317d, 19b, 501a, 501b, 501c, 501d, 501e, 510a, 510b, 510c, 510d, 510e, 510f, 510g, 510h, 510i, 510j, 510k, 510l, 510m, 510n, 510o, 510p, 510r, 510s, 510t, 510u, 510w, 520a, 521a, 522a, 522b, 523a, 523b, 523c, 523d, 523e, 523f, 523g, 523h, 523i, 524a, 530a, 540a, 541a, 550a, 550b, 550c, 550d, 550e, 550f, 550g, 550h, 550i, 550j, 550k, 550l, 550m, 560a, 560b, 560c, 560d, 560e, 560f, 560g, 561a, 561b, 561c, 561d, 562a, 562b, 562c, 563a, 564a, 564c, 565a, 565b, 565c, 566a, 580a, 580b, 580c, W50, W51, W52, W53, W54, W55, W56, W57, W58, W59, W60, W61, W62, W63, W64, W65, W66, W67, W68, W69, W70, W71, W72, W73, W74, W75, W76, W77, W78, W79, W80, W81,

	W82, W83, W84, W85, W86, W87, W88, W89, W90, W91, W92, W93, W94, W95, W96, W97, W98, W99, W100, W101, W102, W103, W104, W105, W106, W107, W108, W109, W110, W111, W112, W113, W114, W115, W116, W117, W118, W119, W120, W121, W122, W123, W124, W125, W126, W127, W128, W129)	
14.	Tereny udostępnione dla taternictwa powierzchniowego i wspinaczki: w rejonie Morskiego Oka – w obrębie grani i leżących poniżej ścian od Przełęczy Białczańskiej poprzez Rysy, Mięguszwieckie Szczyty i Cubrynę do Wrót Chałubińskiego, wraz z boczną granią Mnicha, w rejonie Doliny Pięciu Stawów Polskich wraz z Dolinką Buczynową – od szczytu Świnicy do Przełęczy Zawrat pomiędzy granią a czerwono znakowanym szlakiem turystycznym oraz w obrębie grani i leżących niżej ścian od Przełęczy Zawrat po Małą Buczynową Przełęczkę, w rejonie Doliny Gąsienicowej – w obrębie grani i leżących poniżej ścian od Żółtej Przełęczy przez Granaty, Kozi Wierch, Zawratową Turnię, Świnicę do Świnickiej Przełęczy, wraz z boczną granią Kościelców po Karb, zachodnia ściana bramy skalnej u wylotu doliny Lejowej, skała w żlebie Jaroniec, skała na południowo-zachodnim zboczu Suchej Jamy (tzw. Wapiennik), Ściana nad Dziurą (oddz. wskazano tabeli II, poz. 19)	340
15.	Jaskinie udostępnione dla taternictwa: Barania, Czarna, Dudnica, Goryczkowa, Kalacka, Kasprowa Niżnia, Kasprowa Średnia, Kasprowa Wyżnia, Koprowa Studnia, Małołacka, Marmurowa, Miętusia, Miętusia Wyżnia, Pod Dachem, Pod Wantą, Pomarańczarnia, Przy Przechodzie, System Ptasiej: Ptasia Studnia, Lodowa Litworowa, Nad Dachem Studnia za Murem, Śpiących Rycerzy, Śpiących Rycerzy Wyżnia, Tunel Małołacki, System Wielka Śnieżna: Śnieżna, Jasny Awen, Nad Kotlinami, Wielka Litworowa, Wodna pod Pisaną, Zimna z wyłączeniem Jaskini Białej (oddz. wskazano tabeli II, poz. 24)	470
16.	Obiekt „Betlejemka”, tabor „Szałasiska” i Polana Rogoźniczańska (180c, 55a, 270a)	172

V. Miejsca udostępniane w celach sportowych

Lp.	Miejsca udostępniane ²⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w jednym miejscu
1.	Zespół skoczni narciarskich w rejonie Krokwi (200a, c)	110 zawodników i trenerów
2.	Stadiony sportowe i trasy biegowe (199f, g, 200a)	500 zawodników i trenerów
3.	Stadion i trasy biatlonowe w rejonie Kir (229c, d, h)	100 zawodników i trenerów

4.	<p>Szlaki turystyczne (oddz. wskazano w tabeli II, poz. 18)</p> <p>Szlaki narciarskie (98a, 154a, 155a, 155b, 165a, 166a, 167a, 167b, 168a, 168b, 169a, 170a, 171a, 172a, 172c, 173a, 174a, 180a, 180b, 180c, 183b, 183c, 186a, 187a, 188a, 188c, 189a, 189b, 190a, 194a, 194c, 196b, 198c, 315a, 316a, 550k, 550m, W108, W109, W118, W124, W125)</p> <p>Trasy narciarskie na Hali Goryczkowej i Gąsienicowej oraz nartostrady (98a, 98b, 98c, 98e, 181a, 183c, 186a, 186b, 187a, 187b, 190a, 190b, 193a, 193e, 194a, 194c, 195d, 196a)</p> <p>Tereny udostępnione dla taternictwa powierzchniowego i wspinaczki skałkowej: w rejonie Morskiego Oka – w obrębie grani i leżących poniżej ścian od Przełęczy Białczańskiej poprzez Rysy, Mięguszwieckie Szczyty i Cubrynę do Wrót Chałubińskiego, wraz z boczną granią Mnicha, w rejonie Doliny Pięciu Stawów Polskich wraz z Dolinką Buczynową – od szczytu Świnicy do Przełęczy Zawrat pomiędzy granią a czerwono znakowanym szlakiem turystycznym oraz w obrębie grani i leżących niżej ścian od Przełęczy Zawrat po Małą Buczynową Przełączkę, w rejonie Doliny Gąsienicowej – w obrębie grani i leżących poniżej ścian od Żółtej Przełęczy przez Granaty, Kozi Wierch, Zawratową Turnię, Świnicę do Świnickiej Przełęczy, wraz z boczną granią Kościelców po Karb, zachodnia ściana bramy skalnej u wylotu doliny Lejowej, skała w żlebie Jaroniec, skała na południowo-zachodnim zboczu Suchej Jamy (tzw. Wapiennik) (51a, 58a, 78a, 96a, 97a, 98a, 180b, 291a, W49, W52)</p>	2500 uczestników wszystkich imprez o charakterze sportowym (z zastrzeżeniem maksymalnie 400 osób na jednej imprezie)
5.	Trasy narciarskie w rejonie Kasprowego Wierchu na Hali Goryczkowej i Gąsienicowej i na Nosalu, (98a, 98b, 98c, 98e, 167a, 187a, 187b, 190a, 190b)	300 zawodników i trenerów

¹⁾ TPN - Tatrzański Park Narodowy.

²⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą oraz pododdziały oznaczone literą podano zgodnie z mapą podziału powierzchniowego Tatrzańskiego Parku Narodowego, sporządzoną w skali 1:10 000, według stanu na dzień 30.09.2017 r. Mapa znajduje się w siedzibie Dyrekcji Tatrzańskiego Parku Narodowego w miejscowości Zakopane.